Leto XXIV., št. 14 — Ljubljana, sreda 19. januarja 1944 — Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22 31-23 31-24

Inseratni oddelek Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase za Italijo in inozemstvo UPI S. A. MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-4118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo izključno »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22 31-23 31-24

Rokopisi se ne vračajo

214 sowjetische Panzer am Montag an der Ostfront abgeschossen

Die schweren feindlichen Angriffe nördlich des Ilmensees aufgefangen — Alle Durchbruchsversuche südlich Leningrad gescheitert

Aus dem Führerhauptquartier, 18. Jan. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Nordöstlich Kertsch und nordwestlich Kirowograd scheiterten erneute Angriffe der Bolschewisten.

Im Raum von Shaschkoff nahmen unsere Truppen in zähem Kampf mehrere Ortschaften. Heftige Gegenangriffe des Feindes wurden unter Abschuss von 26 feindlichen Panzern abgewehrt.

Westlich Retschiza setzten die Bolschewisten ihre Angriffe mit starken Kräften fort. Sie wurden in schweren Kämpfen abgeschlagen und einige Einbrüche bereinigt oder abgeriegelt. Nordwestlich und nördlich Newel liess die Kampftätigkeit des Feindes vorübergehend nach. Örtliche Vorstösse der Bolschewisten blieben erfolglos.

Nördlich des Ilmensees wurden die während des ganzen Tages anhaltenden schweren feindlichen Angriffe in erbitterten Kämpfen aufgefangen und zahlreiche sowjetische Panzer abgeschossen.

Südlich Leningrad und südlich Oranienbaum scheiterten auch gestern alle Durchbruchsversuche der Sowjets. Der Feind verlor in diesem Frontabschnitt 91 Panzer.

Bei den Abwehrkämpfen im Südabschnitt der Ostfront hat sich die bayrische zehnte Panzergrenadier-Division unter Führung des Generalleutnants Schmidt durch unerschütterliche Standhaftigkeit hervorragend bewährt.

An der gesamten Ostfront wurden gestern 214 sowjetische Panzer abgeschossen.

An der süditalienischen Front verlief der Tag bei beiderseitiger Stosstrupptätigkeit und mehreren erfolglosen Angriffen des Feindes gegen den äussersten linken Flügel ruhig.

Ciničen odgovor Moskve Poljakom

V Moskvi odklanjajo vsako pogajanje s poljsko begunsko vlado

Stockholm, 17. jan. R. Sovjetska vlada je objavila po svoji uradni agenciji v Moskvi odgovor poljski vladi nad njeno, pred nekaj dnevi podano izjavo. Moskva odbija vsako razpravljanje o poljsko-sovjetskem sporu z begunsko poljsko vlado s poudarkom, da Sovjetska zveza »ni v stanu pričeti službena pogajanja z vlado, s katero ima diplomatske stike pretrgane«. Sovjetska vlada podtika poljski vladi, da »ne želi obnoviti dobrih sosednih odnosov s sovjetsko vlado«.

Moskva se torej noče spuščati v pogajanja s poljsko emigrantsko kliko v Londonu na noben način. Sovjetska vlada podaja tem Poljakom s cinično odkritosrčnostjo in hladno brezsrčnostjo, da jo ne smatra za faktor, s katerim bi lahko razpravljala o poljskem vprašanju. S tem podaja Kremelj nov dokaz, da bo kratkomalo zavrnil vsak poizkus, z držati njegove načrte za boljševizacijo Evrope. Zanimivo je, da je doživela poljska vlada ponovno gladko odklonitev s sovjetske strani, čeprav je pod pritiskom angloameriških »zaščitnikov«.

Poljska emigrantska klika si bo tako na jasnem, da je pomoč Anglije in Zedinjenih držav, na katero je nekoč gradila bodočnost Poljske, danes popolnoma brez vrednosti in da so se izgovorili boljševiki v primeru zmage zaveznikov, popolnoma proste roke v Evropi. Zelo poučno bi bilo za Poljake, če bi se sedaj spomnili na tiste mesece pred izbruhom vojne v l. 1939. ko so se pustili od Anglije izvabiti v vojno, ne da bi prej pomislili, da igrajo va-banque. Takrat je šlo samo za predajo svobodnega mesta Gdanska nemški državi. To ni bil noben vzrok za vojno, tem manj, ker to dejanje ni prizadelo niti najmanj suverenosti in integralnosti Poljske, toda Anglija je hotela vojno, da je mogla opravljati svoje kupčije in Poljska je morala najti vzrok. Danes London o tem sploh noče več slišati. Danes je poljsko vprašanje za Angleže in Američane samo neka neprijetnost, ki bi si je radi čim prej znebili, da pri tem ne bi ujezili boljševikov. Zato ne zastavita vladi na Temzi in v Beli hiši niti najmanjše besede pri Kremlju v dobro Poljski, nasprotno, na Poljsko je njen angloameriški zaveznik v zadnjih tednih težko pritiskal in Poljaki so vedno znova dobivali od svojih prijateljev priporočila, naj sprejmejo sovjetske zahteve v celoti.

Kakršen koli bo potek sovjetsko-poljskega spora, na vojne dogodke ne bo mogel vplivati. Odločitev ne bo padla ne v Londonu in ne v Moskvi, ampak na bojišču. Nemška vojska bo tudi nadalje skrbela, da bo poljski narod, ki že od l. 1939. živi v urejenih razmerah in pri mirnem delu v Generalni guberniji, ostal očuvan od vsega, kar si zamišlja Moskva in na kar pristajata Anglija in Zedinjene države.

Stockholm, 18. jan. R. Tukajšnji dobro obveščeni politični krogi so zvedeli iz Londona, da so bili na Downingstreetu zelo prizadeti zaradi sovjetske odklonitve predlogov poljske emigrantske vlade za ureditev poljsko-sovjetskega spora. Razočaranje v britanskih krogih je tem večje, ker so Poljaki zavzeli svoje stališče na predlog in pritisk angleške vlade. Z najnovejšo Tassovo izjavo je sploh onemogočen vsak poskus, da bi Poljaki sami vodili neposredna pogajanja z Moskvo.

Ker je državni tajnik Hull, kakor je razvidno iz zaneslivih poročil, poljski predlog najtopleje pozdravil, so tudi v Washingtonu zelo neprijetno občutili sovjetsko odklonitev.

Lizbona, 17. jan. R. Vladni list »Diario da Manha« objavlja v zvezi s poljsko-sovjetskim vprašanjem članek, v katerem pravi, da bo prej ali slej postalo sovjetsko stališče svetovni problem. Morali bi že danes skrbeti o načrtih za jutri.

Bukarešta, 17. jan. R. Rumunski tisk pravi o poljsko-sovjetskem konfliktu: »Anglija in Zedinjene države niso pripravljene zavzeti stališča, ki bi ne bilo prijetno Kremlju.« Neki drug list pravi: »Sedaj je gordijski vozel tega problema že presekan.«

Poraz ameriških letalcev pri Rabaulu

Sestreljeni sta bili 102 sovražni letali

Tokio, 18. jan. R. V nepretrganih silovitih bojih na področju pri Rabaulu je uspelo japonski obrambi, da je 17. januarja zadala sovražnemu letalstvu nov težak udarec. V strnjenem ognju mornariških lovcev, mornariških edinic in protiletalskega topništva sta bili izmed 200 letal, ki so v jutru 17. januarja napadla Rabaul, po poročilu japonskega glavnega stana sestreljeni 102 letali, vendar 17 sestrelitev ni bilo mogoče potrditi. 87 sovražnih strojev, h katerim pripada tudi 17 nepotrjenih sestrelitev, je postalo žrtev mornariških lovcev, dočim so mornariške edinice in protiletalske baterije zbile 15 napadalcev. Japonci so izgubili dve prevozni ladji, ki sta se potopili.

Japonski glavni stan je v torek popravil svoje nedeljsko poročilo o bitki pri Rabaulu 14. januarja v toliko, da je treba k že javljenemu številu 34 sestreljenih sovražnih letal prišteti še nadaljnjih 20 uničenih letal.

Vigo, 16. jan. R. Pred prodajalnami kave v Riu de Janeiru stoje dolge vrste gospodinj, ki bi rade kupile vsaj četrt funta kave. V največji deželi ki prideluje kavo je namreč prišlo do zatvoritve pražilnic, ki se upirajo prodajati kavo po uradno določenih najvišjih cenah, ker ne zadostujejo niti za kritje stroškov.

Stockholm, 17. jan. R. Reuter javlja, da je prišel glavni letalski maršal sir Arthur Edder, namestnik vrhovnega poveljnika zavezniških sil pod poveljstvom generala Eisenhowra, v Veliko Britanijo.

Japonci sestrelili pri Maungdavu 8 letal

Tokio, 17. jan. R. Sile japonskega letalstva so sestrelile pri treh letalskih napadih na sovražne naprave in edinice na ozemlju pri Maungdavu 16. januarja 8 letal iz nekega oddelka med 70 letal. Eno japonsko letalo je bilo izgubljeno.

Naraščanje japonske letalske proizvodnje

Tokio, 17. jan. R. V poslanici min. predsednika in istočasno produkcijskega ministra Toja, ki jo je prebral namestnik produkcijskega ministra Noburuke Kiši, so izražene njegove čestitke k ustanovitvi industrijskega društva za vojno letalstvo. Prečitana je bila ta poslanica na otvoritveni seji v nedeljo in obljublja novi organizaciji popolno podporo vlade.

Tojeva poslanica pravi: »Z vsem srcem je treba pozdraviti ustanovitev tega industrijskega društva, ki združuje oblasti vojske, mornarice in civilne oblasti za letalstvo v proizvodnji letal.«

Mnogo besed malo dejanj

Ženeva, 18. jan. R. Ameriški list »Saturday Evening Post« se bavi s prehranjevalnim vprašanjem v povojni dobi. Kljub vsem velikobesednim izjavam vlad Zedinjenih držav in Anglije da bodo poskrbele za živila za vse ljudi, živilska proizvodnja vedno bolj pada. V Zedinjenih državah je bila zadnja žitna letina za 20% pod normalo, kar nikakor ne upravičuje nad v zboljšanje položaja. V ostalem oviraio spori med posameznimi ministrstvi in urad. izvedbo pametnih načrtov.

Ameriški list pa je še zamolčal da sta bili edina rezultata »svetovne prehranjevalne konference« v Hot Springsu, ki naj bi zagotovila preskrbo vseh narodov na zemlji, dve veliki gladovni katastrofi, v Bengaliji in v južni Italiji.

Churchill zopet v Londonu

Ženeva, 18. jan. R. Reuter javlja, da se je Churchill že vrnil v London.

Britanska vojska naj dobi nove čelade

Ženeva, 17. jan. R. Po poročilu lista »Daily Mirrov« se iz svetovne vojne sem poznana ploščata, krožniku podobna angleška jeklena čelada ni obnesla in se naj bi po objavi londonskega vojnega urada nadomestila z novo, ki bi predvsem ščitila tilnik. Na vsak način pa se zdi, da hočejo pristojni londonski krogi z uvedbo te novosti še malo počakati, kajti istočasno je bilo objavljeno, da bodo Tomiji dobili nove čelade šele tedaj, ko bodo stare že »ponošene«, namreč razstreljene ali kako drugače napravljene nerabne.

Sprememba ur zatemnitve!

Od 20. januarja t. l. dalje je čas zatemnitve od 17.30 do 6. zjutraj.

214 sovjetskih oklopnikov sestreljenih v ponedeljek na vzhodnem bojišču

Težki sovražnikovi napadi prestreženi severno od Ilmenskega jezera — Vsi sovjetski poizkusi protoja južno od Leningrada so se izjalovili

Führerjev glavni stan, 18. jan. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil javlja:

Severnovzhodno od Kerča in severnozapadno od Kirovgrada so se izjalovili ponovni boljševiški napadi. Na področju Žaškova so naše čete v žilavih borbah zavzele več krajev. Silovitih sovražnikovi protinapadi so bili odbiti, sestreljenih je bilo 26 sovražnih oklopnikov.

Zapadno od Rečice so nadaljevali boljševiki z močnimi silami svoje napade. V težkih bojih so bili odbiti, nekaj vdorov je bilo očiščenih ali pa zajezenih. Severnozapadno in severno od Nevelja je začasno popustilo sovražnikovo bojno delovanje. Krajevni boljševiški sunki so ostali brez uspeha.

Severno od Ilmenskega jezera so bili ves dan trajajoči, težki sovražni napadi zaustavljeni v srditih bojih ter so bili sestreljeni številni sovjetski oklopniki.

Južno od Leningrada in južno od Oranienbauma so se tudi včeraj izjalovili vsi sovjetski poizkusi, da bi prebili fronto. Sovražnik je izgubil v tem odseku 91 oklopnikov.

Pri obrambnih bojih v južnem odseku vzhodnega bojišča se je vsled svoje neomajne trdnosti odlikovala 10. bavarska divizija oklopniških grenadirjev, ki ji poveljuje generalni poročnik Schmidt.

Na celotnem vzhodnem bojišču je bilo včeraj sestreljenih 214 sovjetskih oklopnikov.

Na južnoitalijanskem bojišču je potekel dan mirno. Prišlo je le do obojestranskega delovanja udarnih čet in do več neuspešnih sovražnih napadov na naše skrajno levo krilo.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 18. jan. DNB. Današnje finsko vojno poročilo pravi:

Na Maaselkaeški ožini živahno izvidniško delovanje, pri katerem je bila uničena sovražna izvidnica. V severnem delu vzhodnega bojišča so bile v včerajšnjem vojnem poročilu omenjene sovražne udarne čete nadalje zasledovane. Sovražnik je izgubil v spopadu več tucatov vojakov.

Hude borbe na vzhodnem bojišču

Berlin, 17. jan. DNB. V zimski bitki na vzhodu so bila 16. januarja težišča boljševiških napadov severnozapadno od Kirovgrada, zapadno od Rečice, pri Vitebsku in Nevelju ter v leningrajskem odseku. Sovražnik je znova poizkusil, da bi se prebil s svojimi, na ozkem področju zbitimi udarnimi oddelki, s katerimi je hotel doseči vdore v nemške črte, ki naj bi jih kasneje razširile in poglobile za to pripravljene rezerve. Ker pa je nemško vodstvo iz premikanja čet in iz topniških priprav spoznalo, kakšni so boljševiški nameni, je pravočasno izvršilo potrebne protiukrepe ter je skoncentriralo obrambno orožje. Zato se boljševikom na nobenem žarišču ni posrečilo, da bi dosegli kake večje, za celotne operacije pomembne vdore.

Boji severnovzhodno od Kerča, na tako zvanem baksajškem mostišču, so trenutno še vedno krajevno omejeni, čeprav tu sovražnikovi napori vedno bolj rastejo.

Severno zapadno od Kirovgrada je neki nemški napad prehitel boljševike. Po pripravljalnih krajevnih sunkih prejšnjega dne je sovražnik pripravil okrog devet strelskih divizij, dva oklopna zbora, močne motorizirane oddelke ter zelo mnogo topništva. Nemski napad je vdrl v razvijajoče se sovjetske sile in je razbil strnjene udarne skupine. Tu je bilo v dveh dneh uničenih 81 sovjetskih oklopnikov.

Na področju pri Žaškovu so nadaljevale mešane nemške bojne skupine s svojimi že nekaj dni trajajočimi napadi. Boljševiki so poizkušali z močnimi napadi razbiti ali zadržati udarne kline, niso pa mogli preprečiti, da ne bi nemški grenadirji in oklopniški strelci zavzeli v naskoku več krajev in da ne bi po obrambi protisunkov prodrli še dalje naprej. Sovražnik je imele tu in v bojih zapadno od Berdičeva težke izgube.

V letalskih spopadih je bilo v tem odseku sestreljenih 28 letal, nadaljnjih 9 letal pa je bilo sestreljenih v srednjem odseku, kjer je sovražnik po pregrupaciji svojih težko prizadetih sil znova pričel napadati. Čeprav je na nekem žarišču 14 krat napadel s pehoto in oklopniki, se je moral zadovoljiti le z nekaj vdori, ki pa so bili takoj odstranjeni ali pa zajezeni. Tudi ponovni napadi zapadno od Kričeva, ki naj bi vezali nemške sile, niso imeli nikakih uspehov.

V severnem odseku vzhodnega bojišča je sovražnik nadaljeval pritisk severnozapadno in zapadno od Nevelja, kjer napada z novo privedenimi silami na dosedanjih žariščih. Vsi sunki so bili zavrnjeni in so boljševiki imeli velike izgube. Bili so vrženi s protinapadi iz vseh vdorov. Dne 14. januarja pričeta ofenziva boljševikov med Ilmenskim jezerom in Oranienbaumom se je enako ojačila. Severno od Ilmenskega jezera so boljševiki uporabili sedaj okrog šest, še severneje dve, južno od Leningrada osem in južno od Oranienbauma pet strelskih divizij, ki so vse dobro podprte s tanki. Cilj sovražnih operacij je očividno razbitje obroča okrog Leningrada ter obkolitev tako često zaman napadanega frontnega pomola južno od Ladoškega jezera, toda tudi vsi novi sunki so razen nekaj malih vdorov ostali brez uspeha. Sovražnik pa svojih delnih uspehov nikakor ni mogel izkoristiti, ker so sosedni odseki vzdržali pritisk in so bile sile, ki so vdrle, odrezane. Število 26 zgolj južno od Oranienbauma sestreljenih sovjetskih oklopnikov dokazuje, s kako trdoto se bijejo bitke na tem novem žarišču zimske bitke.

Skupno so izgubili boljševiki v obeh zadnjih dneh 269 oklopnikov in 128 letal.

Hudi boji pri Leningradu

V dveh dneh uničenih 57 sovjetskih oklopnikov — Živahnejše borbe južno od Ilmenskega jezera

Berlin, 18. jan. DNB. Tudi v nedeljo so se pred Leningradom nadaljevali hudi boji. Sovražnik je uporabil mnogo svežih divizij, razen nekaj krajevnih vdorov pa ni dosegel nikakih večjih ozemeljskih pridobitev. Sovjetske čete so bile zlasti na zapadnih cestah iz Leningrada podprte z močnimi oklopniškimi oddelki in z bojnimi letali. Nemške čete so se povsod odločno upirale. Samo-vozni topovi, čete protiletalskega topništva in strmoglavci so uspešno napadli sovražne oklopnike. Boljševiki so imeli velike krvave izgube. Samo pred odsekom nekega virtenberško-badenskega polka je bilo naštetih nad 800 mrtvih boljševikov.

Tudi pri Oranienbaumu je vrgel sovražnik nove divizije v boj, da bi pospešil zastalj napad. Sovjetski oklopniški sunek se je ponesrečil, sestreljenih je bilo 7 sovjetskih oklopnikov, nova sovražnikova namera, da bi prodrl preko nepreglednega gozdnatega ozemlja le s pehotnimi silami pa je tudi spodletela vsled junaštva vzhodnopruških grenadirjev. Skupno so uničile nemške čete v obeh dneh na tem bojišču 57 oklopnikov.

Vsled oživljenja bojev na vzhodnem bojišču je prišlo v petek tudi južno od Ladoškega jezera do ponovnih živahnejših borb. Že v zgodnjem jutru je napadal sovražnik proti prednjim nemškim postojankam, kjer pa je bil zavrnjen. V teku popoldneva so nato napadle sovjetske čete nemško oporišče. Silna posadka se je z dvema strojnicama upirala sovjetskemu bataljonu in ga po večini pokosila, vendar pa ni mogla preprečiti, da ne bi nekaj sovražnikovih skupin vdrlo v nemške postojanke. Z zanosnim protisunkom so nato pripravljene rezerve očistile vdor. 45 mrtvih boljševikov je na koncu obležalo v nemških jarkih, se mnogo več pa pred nemškimi črtami. Na nekem drugem mestu so imeli boljševiki 450 padlih, nemške čete pa so zajele številne ujetnike in obsežen plen.

Severno od Ilmenskega jezera so se ponesrečili sovražni poizkusi za razširjenje vdora, ki so ga Nemci zožili s svojimi protinapadi. V sosednem odseku so napadle sveže sovjetske čete z oklopniškimi oddelki, med katerimi je bil tudi en oklopniški orobojni polk. Z uničenjem železnice in ceste so se razvili silni boji, v katerih niso imeli boljševiki niti najmanjših uspehov. Neko avtomobilsko cesto so skušale osvojiti dve sovjetski diviziji, ki pa jima je uspel le manjši krajevni vdor, ki je bil kmalu zajezen.

Ogromne sovjetske izgube

Berlin, 17. jan. DNB. Neka letalska divizija, ki se bori na vzhodni fronti, je dosegla od 5. julija l. 1943 do 5. januarja l. 1944 naslednje uspehe: Uničenih ali poškodovanih je bilo 1270 sovjetskih oklopnih vozil, 2700 motornih tovornih in ostalih motornih vozil in nad 130 topniških in protiletalskih postojank. Nadalje so lovski oddelki te divizije v istem času setrelile 2050 letal v letalskih borbah, med temi 82 izvidniških letal, skoraj 400 topov in metal granat pa je bilo izločenih iz boja.

128 letal sestreljenih v 2 dneh

Berlin, 17. jan. DNB. Število v vojnem poročilu z dne 16. januarja javljenih 72 sestreljenih sovjetskih letal se je po naknadnih poročilih na leningrajskem bojišču borečih se protiletalskih baterij v sestavu letalstva dvignilo za nadaljnjih 16 na 88. Skupno s sovjetskimi letali, ki so bila sestreljena v težkih bojih v nedeljo, so izgubili boljševiki 15. in 16. januarja vseh skupaj 128 letal. Nemške izgube znašajo 12 letal.

Francoski prostovoljci na vzhodnem bojišču

Pariz, 18. jan. R. Nadalinja skupina francoskih prostovoljcev protikomunistične legije je v ponedeljek zapustila Pariz in je odpotovala v šolsko taborišče na vzhodu. Novi transporti bodo kmalu sledili.

General Arnold o moči nemškega letalstva

Stockholm, 18. jan. R. General Henry H. Arnold, poveljnik severnoameriškega letalstva, je izjavil v ponedeljek na tiskovni konferenci: »Nemško obrambno letalstvo je močnejše kakor kdaj koli.«

Plačajte zaostalo naročnino!

Domobranstvo kot nosilec ljudske volje

Slovenskemu ljudstvu je ob dvanajsti uri vstal rešitelj in branitelj njegovega življenja, imetja in kulturnih dobrin, ki so delo cele vrste pokolenj. Domobranstvo je najvišji in najvidnejši izraz volje do življenja, ki jo je dokazal naš človek ob uri preizkušnje, ko gre za biti ali ne biti našega naroda. Iz ljudstva je vstala misel obrambe in samozaščite ter se je uresničila v slovenski domobranski vojski. Izšla je iz naroda ter prežela vse njegove sloje. Vsa naša javnost je bila psihološko pripravljena nanjo in je le čakala, odkod in kdaj pride po tolikih grozotah rešilna misel in borbena pobuda.

V osnovi te važne odločitve je načelo pravične samoobrambe ter pravičnega odpora proti zločincem, ki more in ubijajo vse kr žem po naši domovini. Borba našega naroda proti njegovim zatiralcem in uničevalcem je globoko moralna. Ne narekuje je osveta, marveč volja po ohranitvi in napredku, ki je zasidrana globoko v vseh zdravih in nepokvarjenih narodih.

Ako naš narod odklanja osveto, ni s tem rečeno, da ne bo zahteval tudi strogega obračuna in pravične kazni za zločince, ki so njegovo zemljo oblili s krvjo domoljubov, ki so naša cvetoča sela izpremenili v okajene razvaline ter napravili iz naših pokrajin eno samo ogromno in obupno bojišče. Podivjani komunizem, ki je povzročil toliko nesreče in ki je kriv, da je nešteto slovenskih družin uničenih in da so kraška brezna napolnjena s trupli naših ljudi, ne sme dobiti odveze. Njegovi nosilci bodo morali dati polno zadoščenje za nepopisne strahote, povzročene iz objestnosti, cinizma in sovraštva.

Vodni predstavnik samoobrambne misli ter nosilec pravičnega obračuna z zločinci je naša domobranska vojska, ki je že stopila v borbo z nalogo, da očisti slovenska tla zločinske družbe, lasteče si oblast nad življenjem in imetjem našega človeka. Prve borbe domobrancev s komunističnimi tolovaji so že pokazale, da ima domobranska vojska ne samo trdno voljo, da iztrebi ostudne moriliske tolpe, marveč da jo odlikuje tudi pripravljenost k najvišjim žrtvam na oltar domovine in naroda. Prvi spopadi so dokazali tudi borbeno silo domobranstva, pod katerega zastavo se zgrinja naš narod, ki noče več križem rok gledati, kako ga trgajo in mesarijo komunistični volkovi.

S pojavom domobrancev je napočilo novo razdobje sedanjega dogajanja. Ločitev v dva tabora postaja vedno ostrejša in z radostjo lahko ugotovimo, da domobranstvo pridobiva tal povsod, tudi tam, kjer so še nedavno vladale mlačnost, brezbrižnost in bojazen, ki jih je širila strahovlada OF. Slovensko domobranstvo nam je zanesljivo jamstvo, da bomo organizirani kot strumna vojska pod enotnim vodstvom kmalu strli komunizem, ki je že dospel preko vrhunca svoje moči in je tudi pri nas nastopil pot nevzdržnega propada.

—k

Odbiti ameriški napadi pri Cassinu

Berlin, 17. jan. DNB. Na zapadnem krilu italijanskega bojišča so nemške čete 15. januarja odbile slabše sunke Američanov. Sovražnik je nove nemške postojanke severnovzhodno od Cassina napadel šele pozno popoldne. Z močno topniško podporo in z uporabo številnih bojnih letal izvedeni napadi so bili zavrnjeni. Dne 16. januarja niso bila na tem odseku nikaka večja bojna dejanja. V ostalih odsekih italijanskega bojišča so se boji omejili na obojestransko delovanje izvidniških čet in na močnejšo topniško pripravo.

Berlin, 17. jan. DNB. Na južnoitalijanskem bojišču so nemški bojni letalci dne 16. januarja nadaljevali napade na ameriška zbirališča in oporišča pri Venafru. Zadete so bile izhodiščne postojanke ter skupine avtomobilskih vozil, pri katerih je bilo opaziti večje požare. Neposredno po bombardiranju so obsuli nemški lovci s strojniškim ognjem kolone na cestah in na gorskih poteh. Sovražnik je imel na ozemlju, na katerem se ni mogoče dobro skrivati, zelo velike krvave izgube.

Lizbona, 18. jan. R. List »Diario da Manha« ugotavlja: Eno je gotovo, Italija bi lahko kljub vsem težavam nadaljevala vojno. Pol tucata nemških divizij ji to jasno dokazalo.

Namestu kruha lože in sovjetski zavod

Rim, 17. jan. R. Iz južne Italije, ki je zasedena po Angloameričanih, prihajajo vesti, ki prinašajo zanimive podatke o silah, ki so imele pri Badoglijevi izdaji občutno vlogo. Iz Barija poročajo, da je tam ustanovljena velika framasonska loža z imenom Nova Italija, ki je baje direktno podložena najvišji britanski loži. Na univerzi v Neaplju pa je bil ustanovljen zavod za sovjetsko pravo, v katerem poučujejo po učnem načrtu, ki vsebuje tudi »praktične vaje«. Židovske prostozidarske lože in sovjetski zavodi so naravno najbolj važne kakor kruh in zdravila za nesrečno prebivalstvo Italije.

Izčrpane avstralske rezerve

Ženeva, 18. jan. R. Londonski »Daily Express« z dne 15. januarja javlja iz Canberra, da je bila tamkaj objavljena uradna izjava, ki pravi, da so bile avstralske človeške rezerve že sredi preteklega leta popolnoma izčrpane. Izmed 2,830.000 broječega moškega, nad 14 leta starega prebivalstva je 2,530.000 ljudi zaposlenih v vojski ali pa dela v vojaško važnih podjetjih. Tudi 30.1% žensk je v vojaško važnih službah. Do 11. novembra prejšnjega leta je bilo v tej vojni ubitih ali tako težko ranjenih, da niso sposobni za vojaško službo, 65.114 Avstralcev.

Novo avstralsko posojilo

Stockholm 18. jan. R. Avstralski ministrski predsednik Curtin je v ponedeljek objavil, da bo 28. marca razpisano novo avstralsko posojilo 150 milijonov funtov sterlingov.

Žrtve potresne katastrofe v Argentini

Hitra in uspešna pomožna akcija argentinske vlade

Buenos Aires, 17. jan. R. Mesto San Juan, ki je bilo v soboto zvečer prizadeto od težkega potresa, je doživelo v nedeljo zvečer nov potres, ki pa je bil manj hud.

Buenos Aires, 18 jan. R. Potres v Kordiljerah je največja naravna katastrofa, ki jo je doživela Argentina v tem stoletju. Doslej je bilo izkopanih 500 trupel. 900 oseb je težko, nadaljnjih 4000 pa lažje ranjenih.

Buenos Aires, 18. jan. R. Po dosedanjih poročilih se je v San Juanu podrla tudi stavba, v kateri je bilo interniranih 47 članov posadke bivše nemške oklopnice »Graf Spee«, vendar niso mornarji utrpeli nikakih telesnih poškodb.

Buenos Aires, 17. jan. R. Notranji minister general Perlinger, ki je obiskal prizadeto mesto, je podal kratko in jedrnato poročilo o položaju, ki je zelo pomirilo argentinsko prebivalstvo. Točno število smrtnih žrtev še ni bilo ugotovljeno, pač pa so doslej izkopali izpod ruševin 500 mrtvecev. 900 oseb je hudo, nadaljnjih 4000 pa lahko ranjenih. Vse mesto San Juan je nesposobno za bivanje. Oblasti so že uvedle energične ukrepe, da bi preprečile epidemije ter zagotovile prehrano prebivalstvu.

Buenos Aires, 16. jan. R. Iz San Juana javljajo še naslednje podrobnosti v zvezi s potresom v Argentini: Državni predsednik je zahteval kredit 150 milijonov pezov ter odpošiljatev 50.000 delavcev. Da bi čim bolj zagotovil uspešno pomoč, je sklical predsednik republike Ramirez v ponedeljek vladno sejo. Po neuradnih cenitvah znaša skupna škoda okrog 400 milijonov.

Buenos Aires, 18. jan. R. Hitro in uspešno je argentinska vlada izvršila akcijo za pomoč žrtvam v San Juanu. Vlaki z živili, vodo, zdravili in oblekami prihajajo iz vseh pokrajin na prizadeto ozemlje. Vojska zdravnikov je bila organizirana, v velikih začasnih bolnišnicah dobivajo tisoči ranjencev prvo pomoč. Med tem je prišlo tudi že dovolj uspavalnih sredstev, ker so morali prve operacije opravljati brez narkoze. Osrednje vodstvo reševalne akcije je v Mendozi, ki je 150 km oddaljena od San Juana. Tjakaj je prispelo tudi že mnogo vlakov s težkimi ranjenci. Poseben vlak je pripeljal 300 sirot, ki so pri potresu izgubile svoje starše.

Po zadnjih vesteh je bil baje San Juan popolnoma izpraznjen. Oblasti se zlasti trudijo, da bi preprečile izbruh kužnih bolezni. Zato je bil odrejen takojšen sežig vseh trupel. Posebno težko je identificiranje mrtvecev, ki jih vlačijo izpod ruševin popolnoma iznakažene. Prebivalstvo se doslej na ozemlju nesreče zelo dobro obnaša in uvedba prekega soda ni bila potrebna.

Vlada je sklenila na svoji seji, da se odobri za prvo pomoč izredni kredit 10 milijonov pezov.

Buenos Aires, 18. jan. R. Uradna zbirka za žrtve potresa v Argentini je že v nekaj urah zbrala nad milijon pezov.

Pogovor o intervencijah

Prišel sem v družbo, v kateri so prav tedaj razpravljali o aretacijah nekaterih oseb, ki so bile obdolžene sodelovanja pri OF ali izpovedovanja komunističnih nazorov ali podpiranja gozdnih tolovajev. Nekdo v družbi se je zgražal nad neko strokovno organizacijo, češ da nič ne ukrene za zaščito enega izmed aretirancev, ki je vendar »znan kot bivši nacionalni delavec«.

Dolgo se najprej nisem vtikal v pogovor in sem raje samo poslušal, saj je bilo zame, ki nekatere gospode prav dobro poznam, nadvse zanimivo slišati, kako »nedolžni« so čez noč vsi, ki je na nje segla roka policije, dočim sem marsikaterega izmed teh devško nedolžnih »nacionalistov« videl, kako se je prej navduševal za OF in gozdne tolovaje in kako je bruhal svoj strup na vse tiste nacionaliste, ki se po komunistični propagandi niso pustili zapeljati. Vzlic temu sem dolgo molče vzdržal v družbi in potrpežljivo čakal, da se vsi navzoči pošteno razpištolijo na račun domobrancev, policije in oblasti sploh. Potem sem pa prav tako mirno spregovoril, da postavim vprašanje, ki je bilo tako enostransko na tapetu, v pravo luč. Tako nekako sem jim dejal:

— Gospodje! Lepo je od vas, da se zavzemate za svoje prijatelje in znance, o katerih sodite, da niso ničesar zakrivili. Ne razumem pa, da se tako žolčno izražate o ukrepih oblasti, ko v isti sapi sami priznavate, da je v teh primerih vendarle mogoče še kaj ukreniti, da je mogoče intervenirati. Ne spuščam se v vprašanje dejanske krivde aretirancev. Zanima pa me v tej zvezi neko načelno vprašanje, ki je prav, da o njem govorimo. Vi smatrate za »krivico«, da zakonita oblast v smislu svojih postav, ki so vsakemu znane, poseže po nekom in mu odvzame svobodo, pa čeprav so za aretiranca odprta vsa pota obrambe. Kaj pa sodite o vseh tistih tisoč in tisoč primerih, ko so komunisti samovoljno in nasilno nekomu vzeli svobodo in celo življenje, ne da bi se prizadeti mogel braniti pred izmišljenimi očitki ali samovoljnimi obtožbami, niti da bi mogli svojci ali prijatelji zanj intervenirati. Vprašam vas v tej zvezi celo neposredno: Kaj ste vi, ki se zgražate nad navadnimi aretacijami zakonitih oblasti, storili za vse tiste tisoče nesrečnih Slovencev in Slovenk, vaših rojakov in rojakinj, čeprav ste dobro vedeli, kakšna usoda jih čaka? Ali je kdo v tej družbi, ki se lahko postavi, da je za enega samega Slovenca interveniral pri komunistih, čeprav je dobro vedel, da je nedolžen? Samo tistemu namreč, ki se izkaže s takšnim dejanjem človeškega usmiljenja, da ne rečem dejanjem narodne dolžnosti, priznam pravico, da se po poti intervencij in človeškega usmiljenja zanima tudi za usodo tistih, ki jih prime zakonita oblast. V tem primeru bi rekel celo še več: Če mi pokažete enega samega komunista ali simpatizerja OF, ki je padel v roke pravici, pa se lahko postavi s tem, da je prav kot komunist ali simpatizer OF rešil s svojo »intervencijo« življenje enemu samemu nedolžnemu Slovencu, ki je padel v roke gozdnih tolovajev in bil od njih določen za »likvidacijo«, potem vam odkrito izjavljam, da bom zanj interveniral jaz, in sicer takoj. Prepričan sem, da bi takšna intervencija tudi zalegla. Gospodje, kar z imeni na dan — pa bomo začeli »popravljati krivice«!

Grobni molk je zajel družbo. Nobenega imena nisem slišal. Tisti, ki se je prej najbolj razvnemal zaradi dozdevnih krivic na škodo »poštenih in nacionalnih ljudi«, je iz previdnosti takoj spretno zasukal pogovor drugam. Nekaterim se je, kakor vedno v takih primerih, naekrat »zelo mudilo« in so začeli odhajati. V družbi smo naposled ostali samo še trije. Zdaj sta se preostala dva iz družbe opogumila in mi pomežiknila: — Dobro si jim zagodel! Preslišal sem to njuno pohvalo, ki je bila izrečena samo »na štiri oči« (da ne bo zamere, sveda!), pa sem pogovor takoj obrnil na vprašanje, ki je bilo Ahilova peta mojih dveh sobesednikov:

— Menda sta slišala, da je policija v zadnjem času pozaprla precej mlečnozobih mladcev in mladenk (kakšna nesramnost, kaj ne?), med njimi pretežno same »obaveštajce« in, kakor tudi vidva vesta, tudi take iz »boljših« družin. Nerodna zadeva, kaj ne...

— Da, prav zares. Tudi naša dva sta zraven, veste. Svetujte nama, kaj bi bilo treba ukreniti. Ali poznate koga, da bi interveniral zanju?

— Nerodna stvar, vam pravim, te intervencije. Res je, saj vaju poznam. V nekaterih primerih gre tu res za sinove in hčere »nacionalnih« očetov in mater, toda kaj, ko vam vsi ti sinovi in hčere samozavestno izjavljajo, da so že davno »zavrgli vero in postave svojih dedov«, da so v službi »velike stvari«, da pripravljajo za ves svet — in ne samo za nas — nov red, skratka, da so čisti komunistični revolucionarji, ki so vršili svoj posel ovajanja in špijoniranja poštenih Slovencev »v interesu slovenske revolucije«. Pa si pomagajta, če si moreta! Intervencije so v nekaterih takih primerih le — prepozna skrb »nacionalnih« očetov, ki naj daje potuho tem mlečnozobcem, dočim se prej oče in mati nista potrudila, da bi malo bolj pazila na pota in... stranpota svojih sinov in hčera. Upam, da se razumemo, saj pravita, da sta tudi vidva prizadeta. Pa sta kdaj pomislila, da so ti »nedolžni« sinovi svojih očetov premišljeno in brez predsodkov, točno po prejetem nalogu zasledovali nešteto poštenih sinov in hčera prav tako poštenih slovenskih staršev, ne da bi se niti za trenutek zdrznili nad svojim početjem, ki je spravljalo druge — ne v aretacijo, temveč v smrt? Ali sta kdaj pomislila, v kakšen prepad drvi naš narod, če je naša mladina — »naš up in naša nada« — moralno že lahko globoko padla, da preži samo še po življenju slovenskih bratov in sester? V tem, draga moja, je bistvo vsega. Kdor tega ne vidi, je slep in s svojo slepoto služi samo namenom komunistične revolucije, pa naj bo nacionalno še tako »čist« — v pre ekstasti! Kdor je torej sam čist in misli, da je tudi njegov zarod čist, naj se le pogumno vrže na intervencije! V takih primerih bodo namreč gotovo zalegle. Vsi drugi pa — jezik za zobe!

Oba »nacionalna« očeta svojih sinov sta me razumela. Razumel sem ju tudi jaz, saj sem v njuni družbi doživljal eno izmed redkih, a tem bolj zgovornih tragedij nekaterih naših »nacionalnih« družin in — prepoznega skrbstva staršev za svoj rod.

JEŽ ZDRAVKO

Pet let slovaške narodne skupščine

Bratislava, 18. jan. R. Slovaški parlament proslavlja 18. januarja 5-letnico svojega obstoja. Ob tej priliki prinašajo slovaški listi razne slavnostne članke, v katerih zlasti poudarjajo razliko med prejšnjim parlamentom in med sedanjim ljudskim zastopstvom. Slovaška zbornica piše »Slovak«, predstavlja delavnico, v kateri vlada slovaški narodni duh. V tej narodni skupščini ni nikakih dolgih govorov, nesmiselnih kritik, ki so namenjene le pridobivanju popularnosti, temveč se v njej dela za domovino in za narod.

Uspešni boji proti tolpam na Balkanu

Berlin, 17. jan. R. Pri čistilnih operacijah proti komunističnim tolovajem na Balkanu so bili nedavno doseženi nadaljnji uspehi. V albanskem gorovju zapadno od Gorice sta bili razbiti dve manjši tolpi, ki sta poleg številnih ujetnikov in prebeglih mobilizirancev izgubil na sto mrtvih. Zaplenjene so bile še številne strojnice, metala min, protitankovske puške ter ena angleška radijska postaja, pet oskrbovalnih skladišč, ki so jih zgradili tolovaji v skritih globelih in prepadih visokega gorovja, pa je bilo uničenih. Tudi na ostalih področjih dobro napredujejo čiščenja velikih odsekov ozemlja, često kljub srditemu partizanskemu odporu. Tolpe so izgubile v preteklih 14 dneh nad 5000 padlih in 1306 ujetnikov ter prebeglih mobilizirancev. Zaplenjeni so bili številni topovi, 107 metal min in nebotnih topov ter mnogo strojnic in pušk s pripadajočo municijo. Deset taborišč je bilo razrušenih. Ena oddajna in dve popolnoma opremljeni sprejemni radijski postaji so padle v nemške roke.

Ameriško vojno dobičkarstvo

Ženeva, 18. jan. R. Anglo-ameriška oboroževalna industrija dela vedno večje dobičke. Po »Timesu« nosijo tovarne Armstroung Siddelev 28.5%, Meadowsova delniška družba 25%, dočim ima Cliffordova strojna tovarna znova izglede na 30% dividende. Angloameriški vojaki torej lahko vedno znova ugotove iz borznih poročil, čemu se bore, čemu krvave, čemu umirajo.

Kubanski akademiki proti Batisti

Vigo, 18. jan. R. Novoosnovani kubanski vseučiliški direktorij, ki ima nad 9000 dijaških pristašev, je objavil v nedeljo dokument, v katerem obdolžujejo dijaki predsednika Batista, da je kršil ustavo, podpiral špekulacije in črno borzo ter da je z vsem isredstvi poizkušal podaljšati svoj mandat.

Kubanski vseučiliški direktorij je igral pomembno vlogo že v političnih bojih proti bivšemu predsedniku Machaku.

Zatemnitev od 17.30 do 6.

Na podlagi čl. naredbe o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943, št. 4, Službeni list št. 273/86 iz 1943, odločam:

Čl. 1.

Od 20. januarja 1944 do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatemnitvi od 17.30 do 6. ure.

Čl. 2.

Ostali predpisi, ki jih obsega naredba z dne 6. junija 1941, št. 42, ostanejo nespremenjeni.

Ljubljana, 14. januarja 1944.

Prezident, div. general **Rupnik** s. r.

Določitev pristojbin Poštne hranilnice

Šef pokrajinske uprave v Ljubljani, na podlagi določil čl. 1 naredbe od 9. V. 1941, št. 17, Sl. list št. 38-41 v zvezi z določili čl. 2 uredbe o cenah, Sl. list št. 238-26-40, na podlagi določil čl. 2 uredbe o kontroli cen Sl. list št. 68-15-40 na podlagi prošnje Poštne hranilnice v Ljubljani od 28. 12 1943 za odobritev cene za plačljive uradne obrazce po ugotovitvi, da je zaprosilo utemeljeno, odobrava sledeče najvišje prodajne cene:

Provizija za vplačilo v gotovini od vsakih početih lir 380 1/10‰ (ena desetina pro mille); provizija za izplačila v gotovini 1/2‰ (pol pro mille); manipulacijska pristojbina od vsakega vplačila in dobropisa ter od vsakih početih L 1900.— pri izplačilih 0.50 L; za prenos nakaznice na ček. račun 1 L; pogojno izplačilo 1 L; za povratnico 3 L; za pisanje nakaznice 1 L; za dispozicije brez kritja 10 L; za trajni ček, letno 15 L; čekovne položnice do 1000 kosov à 0.15 L; čekovne položnice od 1000 kosov naprej à 0.12 L; ček s kolkovino (kos) 0.55 L; čekovna nakaznica (kos) 0.30 L; kuverta z naslovom poštne hranilnice (kos) 0.20 L; čekovna položnica brez naslova (kos) 0.25 L; položnice za mednarodni poštno nakazniški promet (kos) 0.25 L; navodila za poslovanje s poštno hranilnico —; pristojbina za detaširanje kuponov (pri več ko 200 kuponih) od nominalne vrednosti četaširanih kuponov po 1‰ (en pro mille); pristojbina za vnovčenje kuponov in nakazilo protivrednosti od realiziranega zneska ¼% (en četrt od sto); provizija za prenos na žiro račun pri Narodni banki 1/2‰ (ena polovica pro mille); provizija za virman, nakazila v inozemstvo 1‰ (en pro mille) minimalno 2.50 L; provizija za nakazila v gotovini v inozemstvo 2‰ (dva pro mille) minimalno 5 L; taksa za neutemeljeno reklamacijo 3 L; taksa za brzojavno nakazilo 10 L.

Prezident: div. general **Rupnik**, s. r.

Prve kanadske križarke

Ženeva, 18. jan. R. Kanadski mornariški minister Mac Donald je po vesti »Exchange Telehrapha« objavil, da bo Kanada prevzela dve križarki in dva rušilca angleške vojne mornarice. Minister je podčrtal, da pripadajo te štiri vojne ladje najmodernejšim tipom. Primerno oborožene bodo plule le pod kanadsko kontrolo. Obe prevzeti križarki sta sploh prvi križarki kanadske mornarice.

Velik porast nesreč v angleški industriji

Ženeva, 17. jan. R. »New Leader« poroča na osnovi računov nekega vodilnega angleškega tovarniškega nadzornika, da se je v l. 1943 število nesreč pri delu v angleški industriji v primeru z l. 1938 povečalo za 339%, primerjava z l. 1942 pa da povečanje za 99%. List ugotavlja, da je pripisati večji del teh nesreč zastarelim in nezadostnim varnostnim ukrepom v angleških obratih.

Prvo zdravstveno zavarovanje v Španiji

Madrid, 17. jan. R. V okviru neke socialne prireditve je španski minister za delo v nedeljo objavil pred več tisoč delavci uvedbo zdravstvenega zavarovanja za vse španske delavce. Minister je označil to kot nov uspeh Francove socialne politike, ki je sploh osnova španske notranje politike.

Čeprav Španija še dolgo ni dosegla ciljev svoje nacionalne in socialne revolucije, je že premagala slabosti liberalizma, razredne borbe in slepega individualizma in se je že priborila do skupnosti vseh Špancev brez razlike stanu.

Prireditvi so prisostvovali notranji minister in mnogi visoki zastopniki države in Falange.

Novi sporadi zločincev v Chicagu

Bern, 17. jan. R. »United Press« poroča iz Chicaga, da je tamkaj znova izbruhnila vojna med gangsterji, ki se bijejo za prvenstvo v posesti igralnic. Že pred 5 meseci so bili ubiti trije gangstrski poglavarji. V nedeljo pa je bil na stopnicah svoje hiše s treme streli smrtno zadet gangster Benjamin Zuckermann, nazvan »Zocky«. Napadalec je pobegnil v avtomobilu, v katerem sta nanj že čakala dva druga moška. Ko je za umor zvedel Zuckermannov »adjutant« Benjamin Glaser, ga je zadela kap ter je takoj umrl. Policija išče krivce ter domneva, da so »Zockyja« umorili isti konkurenti, ki so že svoječas v borbah za vodstvo zločinskih sindikatov dali umoriti »upornike podpovelnike« v stranskih ulicah, frizerskih salonih in v hotelskih sobah.

Medtem ko govoričijo Roosevelt in njegovi židovski listi o načrtih, ki naj bi osrečili ves svet, vidi tu najbolj jasno, kakšno je dejansko ameriško življenje: prava »gangstrska svoboda«, za katero se Evropa najlepše zahvaljuje.

Prispevajte za Zimsko pomoč!

Uspeh Zimske pomoči bo merilo ne le za naš socialni čut, temveč tudi za našo narodno zavest. Vsak naj zato prispeva, kolikor si more utrgati!

»Deutsche Adria-Zeitung«

Pred nami ležijo prve tri številke novega nemškega dnevnika »Deutsche Adria-Zeitung«, ki izhaja v Trstu. V prvi številki je uvodnik o poslanstvu in smeri nemškega dnevnika ob Jadranu. Druga številka prinaša uvodnik o vojaških odločitvah, tretji pa razpravlja o rešitvi narodnostnega problema na jugovzhodu Evrope.

V informativnem pogledu je list zelo pester, mnogovrsten, poučen ne samo po svoji člankarski vsebini, ampak nudi čitatelju razgled po sodobnih dogodkih tudi z drugimi informacijami, zemljevidi, posebnimi poročili, glosami, gospodarsko rubriko, sportnim delom in drugimi zanimivi beležkami. Tudi ljubljanske zadeve najdejo v listu svoj prostor.

Založništvo in uredništvo lista imata sedež v Trstu, na Goldonijevem trgu št. 1, uredništvo ima svojo podružnico v Berlinu. List izhaja vsak dan zjutraj, ob delavnikih kakor ob nedeljah. Naročnina na »Deutsche Adria-Zeitung« znaša 25 lir na mesec. List se naroča pri upravi v Trstu, za nemško ozemlje pa pri poštni upravi v Celovcu štev. 2.

Prav nič ne dvomimo, da bo novi list lahko izpolnil svojo nalogo, ki jo po njem bodo segali ne samo pripadniki nemške vojske in nemškega jezika vešče občinstvo, marveč vsi.

Za založništvo »Deutsche Adria-Zeitung« signira Leo Meister, glavni urednik pa je Emil Frotacher. Novi dnevnik se tiska v tiskarni tržaškega »Piccola« ter izhaja v njegovem velikem formatu.

Gospodarstvo

Bodočnost tržaške luke

»Deutsche Adria Zeitung« ki izhaja v Trstu, prinaša o vlogi Trsta kot luke zanimiv članek Helmuta Böttcherja, iz katerega posnemamo naslednje:

Razvoj luškega mesta Trsta je v zadnjih desetletjih zavzel različna pota. Do prve svetovne vojne je bil Trst edina pomembna luka avstrijsek dvojne monarhije, zato je imel Trst vodilno vlogo v severnem jadranskem prostoru. Za zaokroženo gospodarsko področje Podunavja s 50 milijoni prebivalci je imel Trst do leta 1914 enako vlogo kakor Hamburg za nemški gospodarski prostor. Leta 1913. je dosegel blagovni promet Trsta 10 milijonov ton, medtem ko je imel v istem letu Hamburg 26 milijonov ton blagovnega prometa.

Z razpadom Avstroogrske monarhije in z nastankom novih držav na njenem področju je za Trst, ki je bil priključen Italiji, nastopilo novo obdobje razvoja. Trst je izgubil obsežno zaledje, ki je bilo prej merodajno za njegov promet. Odtlej je Trst ležal na periferiji izrazito pomorske države z vsto sposobnih luk, kakor so Genova, Benetke, Neapelj itd. Trst je moral nuditi svojemu prebivalstvu zaposlitev le tako, da je usmeril svojo pozornost za tranzitni promet. Tako so bila potrebna z novimi državami vedno nova pogajanja, da bi se promet držav v Srednji Evropi usmeril na Trst. Spričo politične napetosti Evrope je ta odvisnost Trsta od prometa s srednjeevropskimi državami prinesla precejšnjo nesigurnost. Razvoj v zadnjih dveh desetletjih na bolj ilustrira okolnost, da je bilo od leta 1919 sklenjenih preko 30 mednarodnih sporazumov, luških dogovorov in mednarodnih železniških tarif, ki se tičejo Trsta. Poljska si je zgradila luko v Gdinji (sedaj Gotenhafen) in je skušala pritegniti k tej luki del češkoslovaške zunanje trgovine. Izgraditev železniškega omrežja in omrežja vodnih cest v Srednji Evropi je imelo za posledico, da se je znaten del prometa z dunavskimi državami usmeril proti Hamburgu. Tako je nastalo tekmovanje med Trstom in Hamburgom, ki je imelo za posledico tarifno tekmovanje. S priključitvijo Avstrije k Nemčiji se je pozicija Hamburga še nadalje okrepila. Izgledi Trsta za bodočnost pa so bili oroženi še zaradi tega, ker je skušala Češkoslovaška svoj blagovni promet z inozemstvom v rastoči meri usmeriti preko Poljske do morja. Razpad Češkoslovaške republike je gospodarski položaj Trsta začasno še znova ogrozil, obenem pa so bile ustvarjene osnove za nov razvoj tega luškega mesta.

V Srednji Evropi je nastal zaokrožen gospodarski prostor pod vodstvom Nemčije, ki je ponovno proglasila, da namerava svojo gospodarsko politiko voditi v skupnoevropskem interesu. Ta nemška politika je našla že zgodaj svoj izraz v nemških sporazumih z Italijo, ki so šli za tem, da se onemogočijo ukrepi, ki bi na umeten način od Trsta odvračali gospodarski promet Avstrije. Loyalno izvajanje teh sporazumov je našlo polno priznanje v tržaških gospodarskih krogih.

V poteku dosedanje vojne je bila še bolj poudarjena orientacija gospodarskega življenja v skupnoevropskem smislu. V novi Evropi bodo ostala odprta vsa vrata v svet, tudi velika vrata ob Severnem Jadranu. Veliko zaledje Trsta bo v bodoče nudilo temu luškemu mestu nove razvojne možnosti. Trst bo znova postal prometno središče Evrope za jug in jugovzhod, saj je od Port Saida oddaljen le 2400 km, medtem ko znaša oddaljenost Hamburga od Port Saida 6600 km. Od Dunaja do Trsta znaša razdalja samo 600 km, nasproti 1100 km, kolikor znaša oddaljenost od Dunaja do Hamburga. Prednost, ki jo ima Trst zaradi bližine Srednje Evrope na eni strani in Levanta na drugi strani, ki pred prvo svetovno vojno ni prišel tako do izraza, bo v bodoče v novi Evropi podlaga za razvoj prometa v Trstu.

GOSPODARSKE VESTI

= **Oddaja vitaminskih tablet delavstvu v Nemčiji.** Dne 15. januarja se je v Nemčiji pričela četrta zimska akcija Nemške delovne fronte za oddajo vitaminskih tablet delavstvu. Prva taka akcija je bila v zimi 1940-41 in je bila mišljena kot poskusna akcija glede na znanstvene ugotovitve, da se razne bolezni širijo v zimski dobi, ko ni na razpolago dovolj sočivja odnosno vitaminov vsebujoče hrane. Prvo leto so oddajali vitaminske tablete predvsem rudarjem, pri čemer so ugotovili, da se je dejansko število obolenj precej zmanjšalo. Zato je Nemška delovna fronta v naslednjih letih akcijo ponovila in tudi razširila krog onih delavcev, ki dobe vitaminske tablete. V zimskih mesecih 1940-41 so oddali 50 milijonov vitaminskih tablet, naslednje leto 390 milijonov, lansko zimo 600 milijonov, v letošnji zimi pa bodo oddali 750 milijonov takih tablet. Letos je nadalje razširjen krog delavcev, ki dobe tablete. To so poleg delavcev v oboroževalni industriji tudi delavci, zaposleni v rečni plovbi, v vojno važnih obrtnih in sličnih obratih. Letos bodo tablete dobili tudi v vojno važnih obratih zaposleni inozemski delavci in tudi vsi rudarji iz vzhodnih dežel, ki so zaposleni pod zemljo. V zadnjih treh letih so izkušnje pokazale, da je bilo delavstvo, ki je uživalo te tablete, mnogo bolj odporno proti raznim infekcijskim boleznim in zlasti proti prehladu.

= **Delovanje nemškega kmetijskega instituta v Bolgariji.** Lani je bil s sedežem v Sofiji ustanovljen nemško-bolgarski institut z nalogo, da vrši koristna izsledovanja na področju kmetijstva. Institut je pričel že delovati in je ustanovil več poskusnih postaj, ki se bodo bavile s preiskavo zemlje z rad. ugotovitve, kakšna gnojila so potrebna, skrbel bo za pravilno sestavo umetnih gnojil, vrhu tega pa bo delal poskuse z raznimi kulturnimi rastlinami in skrbel za selekcijo semen.

= **Trgovinski promet Rumunije z Nemčijo.** Rumunski list »Argus« objavlja zanimive podatke o rumunski trgovini z Nemčijo v zadnjih letih. Leta 1941. je Rumunija uvozila iz Nemčije za 22.6 milijarde lejev blaga, medtem ko je rumunski izvoz v Nemčijo dosegel vrednost 28 milijard. Naslednje leto se je rumunski uvoz iz Nemčije nadalje povečal na 26.8 milijarde lejev, izvoz v Nemčijo pa je znašal 27.7 milijarde lejev. Leta 1941 je torej znašal rumunski izvozni presežek 5.4 milijarde lejev, leta 1942 pa 0.9 milijarde lejev. Zaradi izvoznega preležka v gornjih dveh letih so nastala v klirinškem plačilnem prometu rumunska dobroimetja, ki pa so se v teku lanskega leta precej zmanjšala. Uvoz blaga iz Nemčije je lani že v prvem polletju dosegel 22.5 milijarde lejev pri rumunskem izvozu v vrednosti 15.1 milijarde lejev. Tako je imela Rumunija v prvem lanskem polletju v prometu z Nemčijo uvozni presežek v vrednosti 7.4 milijarde lejev.

Obvestila »Prevoda«

Živila za februar

Trgovci, zadruge in peki v Ljubljani naj dvignejo pri »Prevodu«, Novi trg 4-II. nakazila za racionirano blago (moko, koruzno moko, testenine, riž, milo, grah, sol in vžigalice) potrebno za razdelitev v februarju. Nakazila se bodo izdajala po naslednjem redu:

četrtek, 20. t. m. vse zadruge in trgovci z začetnicami A—Č
petek, 21. t. m. trgovci z začetnicami D—J
sobota, 22. t. m. trgovci z začetnico K
ponedeljek, 24. t. m. vsi peki, ki dobijo tudi za peko potrebno sol
torek, 25. t. m. trgovci z začetnicami L—M
sreda, 26. t. m. trgovci z začetnicami N—P
četrtek, 27. t. m. trgovci z začetnic. R—T
petek, 28. t. m. trgovci z začetnicami U—Ž
sobota, 29. t. m. eventualni zamudniki.

Nadalje opozarjamo: **Prodaja racioniranega blaga se sme vršiti le na odrezek, ki ga trgovec odreže od nakaznice, izdane po mestnem poglavarstvu. Odrezek sam je neveljaven. Trgovci in zadruge pazite, da boste oddajali racionirana živila samo svojim stalnim in prijavljenim odjemalcem. Novi naseljenci se morajo z živilsko nakaznico oglasiti pri »Prevodu«, da jim vpiše trgovca, kjer bodo prejemali racionirana živila. Tudi zamenjava trgovca se more izvršiti le z dovoljenjem »Prevoda«.**

Kratke vesti z vsega sveta

Bukarešta, 18. jan. R. Državni vodja maršal Antonescu je v spremstvu vojnega ministra generala Pantazija obiskal razstavo slik in risb rumunskih vojnih poročevalcev. Pustil si je predstaviti vojaške slikarje, ki jim je izrekel zahvalo za njihovo delo na bojnem polju.

Bangkok, 18. jan. R. V teku štirih in pol let je Indija zidala v vojaške namene 16.4 milijarde rupij. Od tega je prevzela indijska vlada 7.1 milijarde.

Milan, 18. jan. R. Policija je odkrila prikrivanje velikih količin vojaško važnih kovin. Pri svojih preiskavah je našla v kleteh zazidanih okrog 300 ton niklja, medi, brona, mangana, bakra itd., ki jih je hotela nek atvrdka odtegniti predelavi v vojaške namene. Lastniki te tvrdke so ušli v inozemstvo.

Ženeva, 17. jan. R. Južnopacifična konferenca med Novo Zelandijo in Avstralijo je bila v ponedeljek v Camberri (Avstralija)) otvorjena z govori obeh ministrskih predsednikov. Tako poročajo iz Londona.

Bern, 17 jan. R. Po poročilu iz Ottawe je poškodoval požar v nekem železniškem skladišču v Chapleau v državi Ontario 13 lokomotiv. Škoda se ceni na 2 milijona dolarjev.

Stockholm, 17. jan. DNB. Po poročilu iz Londona je general W. Bradley imenovan za poveljnika armade Zedinjenih držav pod vrhovnim poveljstvom Eisenhowra.

Ženeva, 17. jan. R. Po poročilu iz Alžira je anglosaško vojno sodišče v Trapaniju dalo zapreti 14 mož in neko ženo. Obtožba proti njim pravi, da so skušali obnoviti fašizem na Siciliji. Eden zmed obtožencev je bil obsojen na smrt.

Budimpešta, 18. jan. R. Z budimpeštanskega visečega mostu se je zvrnil v Dunav tovorni avto s štirinajstimi ljudmi, ki pa so lahko vsi nepoškodovani priplavali na obrežje. Izredno močna megla, ki je bila v Budimpešti v ponedeljek, je povzročila hude prometne motnje.

Vichy, 18. jan. R. Pri nekem požaru v Clermont-Ferrandu sta izgubili življenje dve deklici v starosti šestih in dveh let in pol, dočim je neki osemletni deček še v življenjski nevarnosti. Požar je nastal, ker so otroci, ki so bili brez nadzorstva, neprevidno ravnali s petrolejem.

Stockholm, 17. jan. R. V Avstraliji je po dosedanjih vesteh izgubilo v stepnih požarih življenje 18 oseb, 44 pa jih je bilo ranjenih.

Nova „DOBRA KNJIGA“

Roman DK za mesec januar bo izšel prihodnje dni. Bo to fantastična zgodba poleta na Luno:

J. Žulawski,

NA SREBRNI OBLI

Psihološko in idejno bogata zgodba opisuje doživljaje skupine ljudi, ki so se preselili z Zemlje na Luno, dramo ljubosumja med njimi, poskus ustanovitve novega človeštva na belem planetu in nepotešljivo hrepenenje po izgubljeni domovini — Zemlji.

Kronika

* **Načrti za novi Berlin.** Nemški listi poročajo, da je trenutno 150 nemških arhitektov zaposlenih z izgotavljanjem načrtov za obnovitev Berlina. Za najboljši načrt je razpisana posebna nagrada. Novi načrt predvideva mesto za 10 milijonov prebivalcev. Berlin bi bil potemtakem največja prestolnica v Evropi.

* **Furlanski delavci in delavke za Nemčijo.** Iz Vidma poročajo, da je pred nekaj dnevi odšel transport furlanskih delavcev in delavk v Nemčijo. Nadaljnji takšen transport bo dne 8. februarja. Po poročilih, ki so na razpolago, je zanimanje furlanskih delovnih moči za Nemčijo prav veliko.

* **Mestna straža v Vidmu.** Kakor v Trstu je izšel tudi v Vidmu oklic pristojnih činiteljev za ustanovitev domače mestne straže. Naloga straže bo, skrbeti za mir in red. Pripadniki straže bodo primerno oboroženi, zagotovljena jim je tudi preskrba glede prehrane, poleg tega pa bodo prejemali tudi določeno plačo. Prijave za pristop k mestni straži v Vidmu sprejema mestno poglavarstvo.

* **Osemdeset deklet pod ruševinami.** Iz Aten poročajo, da so po zadnjem terorističnem napadu angloameriških bombnikov na Pirej našli 80 deklet v neki šoli pod razvalinami.

* **Kje tičijo izdajalci?** Iz Verone poročajo, da je bivši poslanik italijanske kraljeve vlade v Berlinu Dino Alfieri zbežal v Švico in se nahaja domnevno v Ženevi. Po Badoglijevi izdaji je bil še v severni Italiji, potem pa je zbežal na švicarsko ozemlje. Dino Grandi, ki je sprožil resolucijo proti Mussoliniju, se mudi po zadnjih informacijah v Lizboni na Portugalskem, kamor je odletel z letalom kmalu po aretaciji Duceja.

* **Šest novih posebnih sodišč v Italiji.** Italijanski pravosodni minister je odredil ustanovitev šest novih posebnih sodišč, ki bodo imela svoje sedeže v Rimu, Perugii, Bologni, Florenci, Genovi in Benetkah. Naloga teh sodišč bo v prvi vrsti sojenje zločincev, ki so se pridružili izdajalcem po 25. juliju.

* **Več kruha v Belgiji.** Zdaj so tudi na belgijskem ozemlju zvišali krušni obrok, in sicer prejme vsak potrošnik namesto dosedanjih 250 gramov 300 gramov kruha dnevno. Zadnje zvišanje krušnega obroka v Belgiji je bilo leta 1943., ko so zvišali obrok kruha od 225 na 250 gramov. Zvišanje krušnega obroka je bilo izvršeno zaradi ugodne zadnje žitne letine v Belgiji.

* **Mlada mati četvorčkov.** Iz Savoje javljajo, da so se v bližini Chamberryja rodili četvorčki. Mati štirih deklic je stara 23 let in ima sedaj že 7 otrok. Oče je star komaj 22 let.

* **Eksplozivna črtala.** V začetku januarja so napadli mesto Videm teroristični bombniki ter metali na zemljo razne eksplozivne predmete, med drugim tudi črtala za ustnice. Osem otrok v starosti od 3 do 15 let je črtala pobralo, pa so jim v rokah eksplodirala. Vseh osem otrok leži sedaj hudo ranjenih v videmski bolnišnici.

V slovo Anici Kropivnikovi

S solzami v očeh so vpraševale znanke po gospe Kropivnikovi, poznavajoč vso tragiko njene težke bolezni, ki jo je uničila v kratkem času v nepopisnih mukah, uničila v najlepših letih, polnih upov in načrtov. Sedaj je rešena težkega trpljenja, a me stojimo ob gomili svoje neumorne sodelavke, toplo čuteče tovarišice in

zremo v globoko vrzel, ki nam jo je zasekala neizprosna smrt. Kjer je bila in kar je bila, je vedno predstavljala celo ženo: najboljša soproga, najskrbnejša gospodinja, najmarljivejša in neutrudljiva delavka, najzvestejša prijateljica, najljubeznivejša družabnica, vneta pevka in tako dalje. Kdor je poznal žar njenih oči, toploto njene odkrite besede in njen veseli smeh, je ne bo lahko pozabil.

Polnih deset let je bila upravnica in urednica »Gospodinje«, glasila Zveze gospodinj, polnih deset let smo korakale skupaj, premagale začetniške težkoče, složno in vztrajno gradile po začrtanem programu. Je bil to del življenja, ki ni potekalo prazno, ampak je bilo polno prostovoljno naloženih dolžnosti za dosego višjih ciljev. Pod njenim vodstvom je »Gospodinja« stalno napredovala, uveljavile smo svoj glas, uveljavile delo in skrbi gospodinje, uveljavile prepričanje, da je treba za to delo znanja, veselja in ljubezni. Naša urednica je zvesto poslušala vsak utrip našega delovanja, pa tudi utripe javnega gospodarskega življenja, ki so posegali v gospodinjstva in v rodbinska življenja. Pod njenim vodstvom so se ustanavljali kuharski, šivalni in drugi tečaji, pomagala je pri razstavah, ustanavljanju podružnic, izvedla brezhibno prvo grozdno akcijo. V zadnjem času pred vojno je prevzela tudi podpredsedniške dolžnosti in odgovornosti. Tako ostaja za gospo Kropivnikovo globoka in široka sled. Vsakokrat, ko bomo prelistovale deset letnikov »Gospodinje«, bo jasno stopila pred nas njena slika. Vsi, ki smo jo poznali, smo jo ljubili, in jo ohranimo v najlepšem in toplem spominu!

Spominska sv. maša za pokojnico bo 24. t. m. ob 9. uri na pokopališču pri Sv. Križu.

Iz Ljubljane

u— **Novi grobovi.** Po dolgotrajni mučni bolezni je preminil arhivar Higienskega zavoda v pokoju g. Leopold Puhar. K večnemu počitku ga bodo spremili v sredo ob 15. iz kapelice sv. Antona na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Umrla je ga. Marija Erbežnikova. Za njo žalujejo sinova Robert in Fredi, hčere Lenica, Ema in Marjanca ter drugo sorodstvo. Pogreb blage pokojnice bo v sredo ob pol 16. iz kapele sv. Jožefa na Žalah k Sv. Križu. — Za vedno je zapustil svojce železniški uradnik v pokoju g. Josip Mevlja. Za njim žalujejo rodbine Mevljeva, Mihelčičeva in Dolenčeva. Na zadnji poti bodo rajnkega spremili v sredo ob 14. iz kapele sv. Krištofa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, užaloščenim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **V spomin Miroslavu Pogorelcu** posvečajo lovski tovariši naslednje vrstice: Na minuli božični dan je umrl v Ljubljani za zavratno boleznijo v grlu Miroslav Pogorelec, ki se ga spominja Ljubljana kot ravnatelja spedicijske tvrdke »Balkan«, katero je vodil do leta 1925., ko je prevzel v Beogradu upravno vodstvo radijske postaje. Razen v trgovskih krogih je bil pokojni znan posebno v zeleni bratovščini. Kolikor mu je dajalo poklicno delo prostega časa, vsega je preživel na polju in v gozdu, kjer se je čutil najbolj domačega. Bil je velik prijatelj prirode in divjadi. Če je bil sneg še tako velik, ga ni mogel zadržati, da bi se ne pobrigal za krmljenje divjadi v svojih loviščih. Ako ga je skušala njegova ženka Danica, roj. Uršičeva, zadržati doma ob hudi burji in velikih zametih, se ji je izmuznil, češ da lovca ne dela puška, ampak srce za živali. V Beogradu mu je delal največ veselja lov rac. Tamkajšnji lovci so ga cenili kot vzdržnega tovariša in spretnega vodnika lovskih psov. Ljubljana, kjer je zagledal luč življenja, mu je zatisnila oči komaj triinpetdesetletnemu možu. Zdaj počiva pri Sv. Križu. Menina planina, v katere naročje se je zelo rad zatekal, gleda na grob svojega prijatelja in mu pošilja z zasneženega vrha pozdrave. Njegovi lovski tovariši pa mu polagajo s temi vrsticami na grob zeleno vejico tovariške ljubezni, kakršno je zaslužila njegova blaga duša.

u— **Glasbena novost.** G. prof. Stanko Prek, naš znani glasbenik, nam bo danes, v sredo zvečer ob 19 zapel v ljubljanskem radiu nekaj originalnih Schubertovih pesmi in se spremljal na lutnji. Iste pesmi je slavni dunajski mojster često prepeval in se tudi sam spremljal v intimnejših krogih. Radijske poslušalce opozarjamo na to glasbeno novost.

u— **Dijaki — dijakinje! Priprava za izpite** — instrukcije vseh predmetov, matematike itd. Poučujejo profesorji. Male skupine — odlični uspehi. **Vodstvo: Miklošičeva 22/I. Delavska zbornica.**

u— **Pecilni prašek** v odlični predvojni kakovosti izdeluje Žikin laboratorij.

u— **Vpisovanje v tečaj o negi in prehrani dojenčka** se bo vršilo na oddelku za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok higijenskega zavoda (Dečji dom, Lipičeva 3) vsak delavnik dopoldne. Pričetek tečaja bo 24. januarja ob 16. uri. Tečaj traja 3 tedne — 12 ur — ter je brezplačen.

Dr. Božena Merljak

ZOPET REDNO ORDINIRA, Miklošičeva cesta štev. 18. — od 2. do pol 4. ure.

u— **»DOLOREX«** tablete se priporočajo pri gripi in boleznih prehlada, ker znižajo temperaturo, olajšajo pa tudi bolečine pri glavobolu, migreni in revmatizmu. »Dolorex«« izdeluje lekarna Mr. Bahovec.

u— **Nesreče.** Desnico si je zlomil pri padcu 57 letni upokojeni strojevodja državnih železnic Anton Ogrinc iz Ljubljane, 10 letni sin hišarja Franc Berčič z Rudnika se je ponesrečil z bombo, ki jo ej našel na travniku. Ko je naboj brcnil, je patrona eksplodirala in ga poškodovala po obeh nogah. S tramvaja je padel na Zaloški cesti in se precej potolkel po glavi 53 letni mestni delavec Jakob Čuk. Tudi 22 letni sin posestnika Franc Klun iz Ribnice se je ponesrečil pri tramvaju. Skočil je z voza, pri tem padel in si zlomil desnico. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Zaščita pred letalskimi napadi

Prostovoljni branilci hišne zaščite so sestav stanovalcev iste hiše, ki jih je imenoval hišni starešina ali so se javili prostovoljno, da bodo v primeru sovražnega letalskega napada na razpolago za neposredno in aktivno obrambo zgradbe in tam stanujočih oseb. Hišni starešine, organizirajte prostovoljne branilce!

V zaklonišču mora biti električna razsvetljava. Ker pa je mogoče, da ob letalskih napadih električna razsvetljava odpove, mora biti v zaklonišču pripravljena tudi nadomestna razsvetljava (žepne svetilke, petrolejke, sveča). Isto velja glede dohoda v zaklonišče.

Hišni gospodarji, uredite zaklonišča! Hišni starešine, prepričajte se, če je zaklonišče urejeno. Stanovalci hiš, pomagajte pri tem po svojih močeh, z delom in nasveti!

Hišni starešine! Ali ste že imenovali svojega namestnika in prostovoljne branilce, da vam bodo pomagali pri ureditvi hišne zaščite v poslopju, ki vam je poverjeno za zaščito pred letalskimi napadi.

S Štajerskega

Žalna svečanost. 12. t. m. je bil v Mariboru svečano pokopan odlikovanec s krvnim redom Alfred Klettenhammer, ki je bil kot komisarični vodja zaposlen v zveznem vodstvu Heimatbunda in so ga šteli med nazmarljivejše sodelavce. Umrl je za posledicami bolezni, ki si jo je bil nakopal svojčas v Wöllersdorfu. Pogreba se je poleg številnih predstavnikov udeležilo mnogo ljudi.

Posvetovanje okrožnih ženskih voditeljic štajerske dežele je bilo 13. in 14. tega meseca v Gradcu. Podrobno so razpravljale o ženskih nalogah. Deželni uradni vodja dr. Leinisch je obravnaval vprašanja preseljevanja, ga. prof. Uhlirzova pa je imela politično predavanje.

Odgovornost za otrokovo smrt. Pred graškim deželnim sodiščem je bila razprava, ki jo štajerski listi navajajo v opomin vsem materam. Terezija Gartlerjeva iz Gleisdorfa, katere mož je pri vojakih, je šla neko jutro kakor ponavadi v bližnji mlin v mleko. Svoje tri otroke v starosti 5, 4 in 2 let je zaprla v kuhinjo. Ko se je čez pol ure vrnila, je ležal 4 letni Francek po životu ves opečen mrtev na tleh. 5 letni bratec je povedal, da je Francek stopil na štedilnik in segel po svetilki. Iz štedilnika je ogenj zajel njegovo obleko in bratca sta morala prestrašena gledati, kako je Francek v trpljenju umrl. Mati je bila obsojena na 4 mesece zapora. Sodnik je opozoril, da mora vsaka mati vedno misliti na to, kaj se utegne otrokom pripetiti, ako jih pusti same. Mati je na vsak način odgovorna za varnost življenja svojih otrok.

Z Gorenjskega

Predavanje o jezikovnih razmerah na Koroškem in Gorenjskem. V torek 11. januarja so imeli v Celovcu predavanje o jezikovnih razmerah na Koroškem in Gorenjskem. Predavanje bi bil moral imeti univ. prof. dr. Kranzmayer, ker pa je bil zaradi bolezni zadržan, je čital njegovo predavanje iz rokopisa asistent zavoda za raziskovanje Koroške, Kranjske in Štajerske. Alpske ceste, ki drže od severa proti jugu, so vtisnile vsemu temu ozemlju pečat prehodne dežele, o čemer še danes pričajo krajevna imena. Od leta 1743., ko je bila Koroška priključena državi vzhodnih Frankov, so pronicali na tem področju vplivi velikonemške kulture, dokler se ni začela po letu 1300 razvijati lastna samorodnost. Na podlagi tega razvoja lahko smtramo, da tvorijo Štajerska, Koroška in Gorenjska enovito jezikovno področje. V 6. stoletju so prišli perko Vzhodnih Alp v te kraje Slovenci, ki so ostali po zmagah Karla Velikega nad Obri pod nemškim kulturnim vplivom. Jezikovna meja med Slovenci in Nemci ni bila trdno določena. Literarna zgodovina slovenskega jezika kaže zaradi tega do 19. stoletja nemške vplive. Na Kranjskem segajo početki nemškega občevalnega jezika že v deveto stoletje in šele v poznem 19. stoletju je stopila nemščina v Ljubljani na drugo mesto.

Poročili so se v Celovcu vojak Tomaž Janžič in Jožefa Zlamy, direktor deželnega sodišča dr. Rudolf Kreuzl in Zofija Robischnigova, po rodu Lesjakova, pomožni polir Gašper Springer in Ljudmila Schmiedova, odpravljalec vlakov Peter Stöchler in plačilna natakarica Erna Winklerjeva, vratar Pavel Krušič in strežnica Ana Dirnbacherjeva, naddesetnik Janez Lamiš in krojačica Josefina Buggelsheim, desetnik Ivan Mešič in Adelajda Biedermannova, desetnik Janez Schmiedinger in pisarniška nameščenka Hermina Maly, glavni stražmojster Gregor Liptajnik in Pavla Durnikova, naddesetnik Aleskander Rutnik in Hilda Schneebergerjeva, podčastnik Nikolaj Collet in Hilda Winschnigova, višji narednik Jožef Panzer in Alojzija Zwatz, narednik Friderik Ulrich in Marija Kunčeva.

Iz Gorice

Slovenki priimski dobivajo staro veljavo. Več goriških Slovencev, ki so jim bili v prejšnjih razmerah spremenjeni priimki, je zaprosilo novega goriškega prefekta grofa Pacea za dovoljenje, da se jim spremene imena v prvotno obliko. Grof Pace se je za te prošnje zavzel ter obljubil, da bodo rešene po željah prosilcev.

Melioracijska dela v goriški pokrajini. Kakor smo že zabeležili, je goriška prefektura dala na razpolago sto tisoč lir za melioracijska dela. Nagrade iz teg fonda bodo prejeli le tisti kmetovalci, ki bodo izboljšali zemljišča posejali do 31. maja tega leta.

Šola in božičnica v Podgori pri Gorici. Meseca novembra se je začel v Podgori pouk v slovenskem jeziku. Za sedaj je tako urejeno, da plačujejo učitelje starši, ki prispevajo za otroke po 10 lir mesečne šolnine. — V nedeljo 9. januarja je bila v podgorskem župnišču božičnica za otroke in ob tej priliki je bilo razdeljeno med šolsko mladino 400 kg koruzne moke ter nekaj denarja, ki so ga prispevala domača podjetja.

Premeščeni podprefekt. Goriški podprefekt dr. Giovanni Rosato, ki je služboval v Gorici nad 11 let, je prestavljen k prefekturi v Benetke.

Nesreča z lovško puško. V Batujah na Vipavskem je 14 letni Emil Plahuta streljal s staro lovsko puško na domačega kunca. K Plahuti je pristopil tovariš, ki je hotel posnemati njegovo streljanje, pri tem pa se je zgodila nesreča, da je zadel Plahuto v nogo. Fanta so morali odpeljati v bolnišnico.

Iz Trsta

Uradno pojasnilo glede alarmnega znaka. Po Trstu se širi govorica, da se odslej ob letalskem napadu ne bo več dajal znak s sireno. Glede na te govorice pojasnjuje pokrajinski odbor za protiletalsko zaščito, ki deluje v okviru tržaške prefekture, da so te govorice brez vsake podlage in da imajo samo zlonameren cilj, da se med prebivalstvom zbuja panika. Prebivalci naj ohranijo mir in red ter naj se ravnajo po veljavnih znanih predpisih.

Racionirana živila za drugo polovico januarja. Tržaški prehranjevalni zavod objavlja delitev živil potrošnikom v drugi polovici januarja. Za drugo polovico meseca prejmejo potrošniki pol običajnega obroka moke, odnosno kruha, še po 200 gramov sladkorja, 2 dcl olja, 1 kg riža itd.

Smrtna kosa. Dne 13. januarja so umrli v Trstu: 73letni Pavel Verni, 75letna Alojzija Brišček vdova Bežek, 63letni Lovrenc Bontempo, 80letni Karel Beni, 57letna Antonija Krajcer vdova Jerman in 39letni Ivan Valente.

Policijska ura. V Trstu je uvedena policijska ura od 23. do 5. zjutraj. Zatemnitev velja od 18 do 6.30.

Ponesrečenci. Levico si je ranil med delom 54-letni delavec Jakob Tosolin. 63-letnemu Miklavžu Vaseliču iz ulice Zemone 3 se je splaši konj. Pri tem je Vaselič padel na tla in se pobil po levem kolenu. 58-letni Alojz Baso je pri delih zaklonišča nega predora na Škednju tako nesrečno padel, da si je poškodoval desno ključnico. Slična nezgoda je doletela 52-letnega delavca Josipa Kumarja iz Spodnje Grete 408 med delom v Bruletu. Žrtev bombe je postal 14-letni German Clima. Na Reški ulici je našel bombo in se je dotaknil. V naslednjem hipu je bomba eksplodirala. Drobci so ranili nesrečnega Climo po desnici in desnem kolenu. Ob letalskem napadu je bil ranjen 52-letni mornar Ivan Pipico iz Kapiteljske ulice 5. Pred meseci je bil ranjen ob priliki letalskega napada 61-letni pomorski kapitan Franc Craglieto. Sedaj se je moral zateči v tržaško bolnišnico, kjer so mu morali amputirati desno nogo. Tudi vsi ostali ponesrečenci se zdravijo v tržaški bolnišnici.

Beležnica

KOLEDAR

Sreda, 19. januarja: Kanut.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Lažnivi kljukec.
Kino Sloga: Kogar bogovi ljubijo.
Kino Union: Priljubljeni svet.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 17. do 6.30 ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 19. jan., ob 16.30: **Robinzon ne sme umreti.** Red Sreda.

Četrtek, 20. januarja, ob 16.30: **Cvetje v jeseni.** Izven. Cene od 18 L navzdol.

*

Forster: »Robinzon ne sme umreti«. Delo je s svojo prisrčno toploto in vzgojno visoko vrednim jedrom osvojilo mlado in staro občinstvo. V glavnih vlogah: Gregorin, V. Skrbinšek, Drenovec, Rakarjeva, Levarjeva, Bitenc, Verdonik, Gorinšek, Kraljeva, Nakerst, Nablocka i. dr. Režiser: prof. O. Šest.

Leskovčeva igra »Vera in nevera«. Dejanje se godi v sodobnem času na kmetih. V njem je orisan problem resnično in samo navidezne vere, farizejstva in cestninarstva. Prvovrstna zasedba in M. Skrbinškova režija bo nudila zanimivo predstavo. Premiera bo v soboto 22. t. m. za red Prvi.

OPERA

Sreda, 19. januarja, ob 16: **Mrtve oči.** Premiera. Red Prvi.

Četrtek, 20. januarja, ob 15.30: **Sneguročka.** Red Četrtek.

*

Deloma nova zasedba partij v D'Albertovi operi »Mrtve oči«. V letošnji izvedbi nam bo prineslo to delo nekaj novih zasedb. Novi bodo: Janko v partiji namestnika Arcezija, Dolničar kot stotnik Galba, Španova kot Ruta, Barbičeva v vlogi pastirčka in Urbaničeva kot Sara. Ostala zasedba s Heybalovo, Golobovo in Polajnarjevo v glavnih partijah bo lanska. Dirigent: S. Hubad. Režiser: C. Debevec. Premiera bo danes v sredo za red Prvi.

Rimski Korsakov: »Sneguročka«. Pomladna bajka v petih slikah. Osebe: Pomladna vila — Golobova, ded Mraz — Lupša, Sneguročka — Vidalijeva, gozdni duh — Boštjančič, Karneval — Gregorin, Bobil — M. Sancin, Bobiliha — Poličeva, car Berendej — Lipušček, Bermjata — Lupša, Lel — Španova, Kupava — Mlejnikova, Misgir — Popov, klicarja — Banovec, Dolničar. Dirigent: N. Štritof. Koreograf: ing. P. Golovin. Scenografa: A. Gerlovičeva, ing. E. Franz. Načrti za kostume: J. Vilfanova. Začetek predstave ob 15.30 in bo za red Četrtek.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

SREDA, 19. JANUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—8.00: Jutranji koncert; vmes od 7.30—7.40 poročila v slovenščini. 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert malega orkestra Stenovica. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Za vsakega nekaj. 17.00 do 17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.30: Popoldanski koncert. 17.30 do 18.00: Otroška ura. 19.00—19.30: Koncert kitarista Stanka Preka. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Napoved sporeda za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala glasbena medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10 do 21.00: Vam v veselje. 21.10—22.00: Klasična in romantična glasba. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

Kultura

Sida Košutić

Značilno je, kako pozorno zasleduje slovenska prevodna literatura nove uspehe hrvatskega leposlovja. Po letu 1941. smo Slovenci prvi prevedli Budakovo **»Ognjište«**, ki bo šele sedaj izšlo v nekaterih drugih jezikih (medtem je izšel nemški prevod), prav tako njegovo **»Mušinko«**. Tudi Side Košutićeve roman **»Z naših njiv«** je bil preveden najprej v slovenščino; ker pa je delo karakteristično za hrvatsko ljudsko življenje ter slovstveno dovolj dognano in pomembno, je pričakovati, da bo prevedeno tudi v nadaljnje jezike.

Roman Side Košutićeve »Z naših njiv« je obsežen spis, saj obsega v dvojnem zvezku (69/70) »Slovenčeve« knjižnice 534 strani. Pisateljica se je pojavila v hrvatski literaturi leta 1927 z mistično dramo »K Svitanju«, ki ji je leta 1928 sledil roman »Potreti«, leta 1933 pa roman »Jaslice«. Veliki roman »Z naših njiv« je nastal v letih 1935—1937—1940 in je izšel v treh knjigah. Leta 1940 je izdala Košutićeva pesniško zbirko »Osmijesi« (Smehljaji), potem je objavila roman o srednjeveškem mistiku H. Suzoju »Sluga vječne Mudrosti«, zbirko novel »Mimoza na smetljištu«, alegorično zgodbo »Vrijeska« in pesniško prozo »Vjerenička žetva«. Skupaj z Vinkom Nikolićem je uredila leta 1941 antologijo »Majka u hrvatskom pjesništvu«.

Tako je ta pisateljica, znana tudi kot urednica »Hrvatskega ženskega lista«, postala eno izmed reprezentativnih imen današnje hrvatske književnosti. Za roman »Z naših njiv« je bila leta 1941 nagrajena s hrvatsko državno nagrado, prvo, ki jo je podelila nova država. To pozornost je zaslužila pisateljica z vsem svojim delom in posebej še s tem romanom, ki sodi med največje hrvatske epične tekste in pomeni pravo epopejo kmečkega življenja v Hrvatskem Zagorju. Ta pokrajina je bila v preteklih časih posebno blizu slovenski zemlji; njeno kajkavsko narečje, v katerem so se oglašali nekateri kvalitetni pesniki, zlasti nepozabni D. M. Domjanić, je najbližje naši govorici. Hrvatsko Zagorje je imelo prej svoja največja epika v Gjalskem tem »Homerju Zagorja« in v avtorju romana »U registraturi« Ante Kovačiću čigar stariši so se bili preselili v Zagorje iz krajev onkraj Sotle. Esejistično in pesniško je opisoval Hrvatsko Zagorje med drugimi A. G. Matoš, opevali so ga Domjanić, Gustav Krklec itd. Sida Košutić, sama po rodu iz Hrvatskega Zagorja, je spisala o njegovem »mužeku« kmetu, najboljši sodoben roman. Prostor nam ne dovoljuje podrobnejše razčlembe dela, ki je velikopotezna in zares učinkovita stvaritev v žanru kmečkega romana, delo nespornega pripovednega talenta, življenjsko verna in vendar v višini umetniške resničnosti zgrajena slika kmečkega življenja na trdih, a blagih zagorskih tleh med preprostimi, z malim zadovoljnimi in svojevrstnimi zagorskimi Hrvati. Morda se bo nudila prilika, da se k delu še vrnemo. Roman »Z naših njiv« je prevedel v slovenščino Jože Tomažič, avtor zanimivih mladinskih in folklornih del iz pohorskega sveta. Prevod je gladek in lep ter omogoča, da doživlja Košutićeve roman kakor kako domače delo. Tudi glede prevajalcev (Šali, Tomažič) so torej lahko Hrvati zadovoljni s slovenskimi prevodi mojstrovin najnovejše hrvatske pripovedne literature.

Iz slovenske nabožne literature

Knjiga dr. p. R. Tominca

Znani homiletik dr. p. Roman Tominec OFM je izdal v krasni opremi arh. Vl. Gajška pri knjigarnarju A. Sfiligoju v Ljubljani knjigo, **»Skrivnost poslednjega usmiljenja«**. Pisec je opremil to vernim in trpečim ljudem namenjeno knjigo s posvetilom, v katerem pravi med drugim: »Ti listi imajo troino namen: naj so solza sočutja, ljubezni in spoštovanja na grobove naših bratov in sestra, ki so nekateri od njih umrli v strašnih mukah telesa in duše in za njih gomile niti ne vemo; naj so spomin vsem tistim, ki so odšli v vojni vihri tako iznenada od nas ter prestopili prag večnosti morda docela nepripravljeni ...; naj bo cvetje na grobove tistih, ki so umrli daleč proč od domovine in jih naše oko ne doseže več, da jim bo tuja zemlja lahka.« Kot drugi namen označuje pisec poziv tistim, ki žalujejo za mrtvimi, naj se jih spominjajo z daritvami, žrtvami, odpovedmi in dobrimi deli. Tretji namen: »Da se naučimo poslušati nemo in vendar jasno govorico naših pokojnih: včeraj sem odpotoval jaz, jutri boš ti ...«

»Skrivnost poslednjega usmiljenja« obravnava misterij vic, tistega mučnega očiščevanja, ki po krščanskih naukih čaka duše, ki so »odšle s tega sveta sicer v milosti božji, toda imajo na sebi še kazni za grehe, ki zanje še niso zadostili«. Knjiga prinaša sestavek »Nauk sv. Cerkve o vicah«, zatem pa »Zapiske neznanke«, ki so nastali leta 1931. Zapisala jih je roka mlade ženske v neki alpski deželi s preprostimi, otroškimi in vendar nenavadnimi besedami. So to njena videnja mrtvih, razgovori z onostranstvom, duhovne sodoživljanje muk, ki jih trpe očiščujoče se duše mrtvih. Vmes med temi mističnimi razglabljanji, ki potekajo iz globoke vere v neumrljivost človeške duše, so tudi nekatere misli, ki nas presenečajo po svoji versko filozofski veljavi, tako zlasti njena razmišljanja o vlogi »svetega razuma«, o pravi in nepravi pobožnosti, o pomenu razsvetljene pameti, o dragocenem času itd. Tako se lahko tudi v preprostih dušah odpro skrivnostni vrelci modrosti. V nadaljnjem delu knjige razlaga dr. p. Tominec številne primere in zglede ter ob njih razmišlja o tajnah posmrtnega življenja. Knjigo zaključujejo izbrane misli o neumrljivosti človeške duše. Delo je nastalo iz trdne vernosti, iz toplega sočutja za človeško trpljenje, iz pobožne skrbi za večni blagor umrljivega človeka ter kaže v stilističnem in jezikovnem pogledu literarno raven današnje slovenske nabožne literature.

Zapiski

Izdatna pomoč umetnikom. Leta 1936 ustanovljena nemška ustanova »Künstlerdanka« je doslej potrošila za pomoč umetnikom okrog 14½ milijona RM. Za nedavni božič je izdala podpore v znesku pol milijona mark.

Faustov ciklus v Frankfurtu. Mestni gledališči v Frankfurtu a. M. sta začeli izvajati ciklus dramskih in glasbenih del o Faustu. Tako igrajo v Operi dela Bolta, Busonija, Gounoda in Hermanna Reutterja, v Drami pa oba dela Goethejevega »Fausta« in Marlowesovo dramo o Faustu. Zaradi popolnosti je na sporedu tudi lutkovna igra s tem motivom, na posebni matineji pa so vprizorili prizore iz faustovskih pesnitev Lessinga, Müllerja in Lenaua.

Novi bolgarski minister — književnik. Nedavno imenovani bolgarski zunanji minister Dimiter Šumanov je znan književnik. Spisal je več romanov, v katerih je ta bivši poslanik v Atenah orisal med drugim svoje doživetje Grške in spoprijeme antične miselnosti s krščanstvom, ali pa je bičal slabosti bolgarskih psevdoparlamentarcev. Spisal je tudi več dram, ki so jih vprizorili v sofijskem Narodnem gledališču. Je tudi priznan esejist in feljtonist, ki razpravlja v svojih krajših sestavkih o raznih splošnih in časovnih vprašanjih in pojavih Bolgarije.

Študija o slikarstvu ledene dobe. Kurt Herberts je izdal v zbirki »Schriftenreihe Dr. Kurt Herberts, Wuppertal« študijo: »Anfänge der Malerei. Die Fragen ihrer Maltechniken und das Rätsel der Erhaltung«. Kakor je videti iz naslova, obravnava pisec najstarejše slikarstvo, ki se je začelo nekako pred 10.000 leti. Najzanimivejše vprašanje slik, ki so jih odkrili v jami pri Altamiri in globeli Valtorte je vprašanje, kako so se mogle te slike toliko časa ohraniti. Pisec razpravlja posebno izčrpno o problemih barv in vezalnih primesi, katerih lastnosti je utegnil človek predzgodovinske dobe že dobro poznati.

Koroški pisatelj Sigfried Knapitsch je spisal dramo »Der Fürst von Salzburg«, ki bo vprizorjena sočasno v celovškem gledališču in v gledališču Exl na Dunaju.

Nemška znanost in umetnost v Generalnem gouvernementu. V Krakovu je bilo v tamošnjem gradu s predavanjem monakovskega profesorja dr. Cysarja ustanovljeno Znanstveno društvo za Generalni gouvernement. — V Zakopanih so priredili nemški umetniki šesto umetnostno razstavo z naslovom »Tatranska krajina v umetnosti«.

SPORT

Veliki sport in — mali sport

V teh časih, ko se odloča usoda enega najpomembnejših obdobij človeške zgodovine, se tu in tam nekateri morda že vprašujejo, koliko in katere izmed starih in skoraj pozabljenih življenjskih oblik bodo iz dandanašnje zmede prevzele v novi red na svetu. Ena izmed teh življenjskih oblik je bil tudi sport, ali recimo še splošneje, zavestno negovanje telesa. Gotovo je res, da moramo med vojno odločitev o tem, v kakšni obliki bomo po njenem koncu gojili sport, odložiti, toda prej ali slej bo le treba načeti tudi to vprašanje.

Ko se je začel v letih po prvi svetovni vojni sport na splošno širiti na vseh koncih in krajih, je neogibno zašel v vrtinec zmerom bolj zapletene civilizacije. Oglejmo si v zvezi s tem najprej ono deželo, kjer so uspehi civilizacije v najbolj drastični obliki podirali sami sebe in so se morali zato najprej pokazati znaki propadanja. To je bila Amerika. Kdor je doživel tamkaj zadnje boksarske tekme za svetovno prvenstvo, bo lahko potrdil, da se je prvotni smisel tega tekmovanja ne glede na to, da je bil zanj potreben stalno večji in dražji tehnični aparat, že čisto obrnil od svojega jedra ter dobil nazadnje samo še gospodarsko in plemensko ali celo politično in sentimentalno obeležje. Doba »golih borcev s pestmi«, ki so se v pravi in plemeniti sportni borbi merili med seboj, je že davno minila.

Po letu 1918. ni bila samo Nemčija, temveč vsa Evropa tako oslabljena, da so pridobitve civilizacije v Ameriki v vsej svoji strupeni in škodljivi obliki imele za vstop na evropska tla na široko odprta vrata. Saj se je treba spomniti samo na nekatere tako imenovane šestdnevne kolesarske dirke ali pa one plavalce, ki niso nastopali več proti živim nasprotnikom, temveč proti plavajočim zamaškom, ki so jih s hitrostjo svetovnih rekordov vlekli po vodi. To vse je bilo silno zanimivo, vendar je že davno izgubilo tla pod nogami in ni imelo nobenega opravka več s sportno in telesno vzgojo.

Poleg bučnih proslav v sportu in ogromnih sportnih prireditev, ki jih lahko skupno nazivamo veliki sport, pa so delovali številni drugi tihi delavci, ki so brez slave in nagrade skrbeli za pravo telesno vzgojo mladine, iznašli nove še koristnejše sisteme za gojitev telesa in duha in za okrepitev zdravja v splošnem. Poleg onih na mišljenih velikih sportnikov je živela in delala množica onih, ki so sami in brez občudovalcev v lahkih oblačilih tekali po gozdovih ali urili svoje ude na telovadnem orodju ali pa oprtali svoje smuči in nekje skriti poskušali prve korake na njih ter se prav tako čudovito spremenjeni in sproščeni vračali v mesta. To so slike iz malega sporta, onega, ki izvira iz želje po naravi in gibanju in onih gonilnih sil, brez katerih bi veliki sportni stadioni po svetu izgubili vsak smisel in pomen. To željo je treba ohraniti tudi po sedanji vojni! Čeprav bo marsikateri sportni prostor zaradi posledic te vojne spremenjen v prah in pepel in čeprav bodo pogoji za obstoj pozneje morda še trši, kakor so bili v časih, ko o vojni niti sanjali nismo, smo vendar prepričani, da bo ostala v nas želja po življenjski sili in plemeniti borbi. To dvoje pa ustvarja slej ko prej vsebino našega življenja. **(Po V. B.)**

V nekaj vrstah

Slovaška nogometna zveza se bavi z načrtom, da bi se v teku letošnje sezone organiziralo pokalno tekmovanje z udeležbo nogometašev vseh balkanskih držav. Doslej so se za to konkurenco v naprej prijavile Hrvatska, Rumunija in Bolgarija.

Kakor smo že pisali, se je nameraval bivši svetovni boksarski prvak Francoz Georges Carpentier za svoj 50. rojstni dan še enkrat pokazati na deskah, in sicer kar v borbi proti olimpijskemu zmagovalcu Michelotu. Napoved, da bodo videli Carpentiera, je res užgala in stadion, v katerem so pripravljali prireditev, je bil natrpan do zadnjega kotička. Na blagajni so spravili ogromno vsoto, skoraj 2 milijona frankov na vstopninah. Ko je bilo že vse pripravljeno, pa je občinstvo izvedelo, da Carpentiera ne bo na pozornico, ker je med tem obolel. Ljudje so se zadovoljili z obljubo, da se bo le prišel pokazat, brž ko bo ozdravel, in pa s čestitkami, ki so jih prinašali bivšemu prvaku razni predstavniki, med njimi tudi njegov »ožji« tovariš in bivši prvak Nemec Maks Schmeling.

Iz sodne kronike

Ljubljana 15. januarja.

V soboto so stopili pred sodnika poedinca sos. Rajka Lederhasa obtoženci z zelo pestrimi grehi. Bile so štiri razprave. V treh so bili obtoženci obsojeni, četrta pa je bila preložena, ker je sodnik odločil, da je potrebno zaslišanje izvedenca. Obtožnico je zastopal državni tožilec dr. Hinko Lučovnik.

Postrežnica ukradla 7 kg masti

Prva je bila na vrsti postrežnica Marija, ki jo je državni tožilec dolžil, da je konec avgusta lani ukradla Zofiji Š s police v njenem stanovanju 7 kg masti v približni vrednosti 1000 lir. Proti Mariji je bila v isti zadevi enkrat že razprava, ki pa ni vedla do odločitve. Včeraj so izvedli nove dokaze in postopanje zaključili s sodbo.

Marija je dejanje v preiskavi zanikala. Ker pa je razen lastnikov imela edino ona ključe od stanovanja in se je včasih mudila v stanovanju brez nadzorstva, ni mogel priti v poštev nihče drug kot tat. Če bi bil zagrešil tatvino profesionalni tat, bi se bil polastil tudi drugih vrednot, ki so bile v istem prostoru. Marija je bila spoznana za krivo in obsojena na 2 meseca strogega zapora, pogojno za 2 leti.

Tramvajski voznik povozil vojaka

J. S. se je zagovarjal, ker je nedavno pred kolodvorom, kjer stoji na cestnem križišču ura, povozil vojaka. Čez omenjeno križišče je vodil tramvaj s polno brzino, kar mu je po predpisih dovoljeno. Bil je meglen in vlažen dan. Tirnice so bile mokre in je bilo zaustavljanje oteženo. Voznik je zagledal vojaka na razdaljo kakih 10 metrov. Trdi, da tramvaja ni mogel več ustaviti, ker bi mu tako hitro ne bila prijela zavora. Mislil je tudi, da se bo vojak sam umaknil. Vozil je naprej in voz je vojaka zajel ter ga povalil po tleh. Kasneje je voz ustavil, pogledal iz voza, ni pa videl na kraju nesreče nikogar več. Zato je odpeljal do postaje, kamor je pozneje prišel prizadeti vojak in z njim fizično obračunal.

Zaslišan je bil še sprevodnik, ki je v bistvu potrdil voznikove izpovedbe glede vremenskih okoliščin, dogodka samega pa ni videl. Razprava je bila nato prekinjena zaradi zaslišanja izvedenca.

Zahteva 50 kg moke, da vrne najdeni plašč

Zanimiva in značilna je zgodba, ki je prinejala na zatožno klop trgovskega pomočnika A. Ž. Njegova žena je v začetku oktobra našla v vlaku moški plašč. Nesla ga je domov, ne da bi prijavila svojo najdbo policiji. A. je z dejanjem svoje žene soglašal, kajti ko se je naslednjega dne zglasil lastnik, ki je slučajno zvedel, kdo se je polastil njegovega plašča, je skupno z ženo odklonil, da bi plašč vrnil. Šele ko jima je lastnik za vrnitev lastnega plašča ponudil 50 kg enotne moke, sta se nepoštena zakonca omehčala. Rekla sta mu naj se oglasi dan kasneje.

Res je naslednjega dne prišel in pripeljal 50 kg moke s seboj. Najditelja sta mu plašč vrnila in prevzela moko. Tedaj pa je stopil v stanovanje policijski agent in napovedal A. Ž. aretacijo. Presenečenje je bilo veliko. A pa še ni hotel priznati svojega poraza. Začel je policijskega agenta žaliti in se je s polenom v roki upiral aretaciji. Policijski agent, ki ni hotel rabiti orožja, je res popustil.

A. Ž. je moral pred policijo in sodnika. Obtožba je bila tokrat še težja, kakor bi bila, če bi se moral zagovarjati samo zaradi nepoštenega skrivanja najdene stvari. Državni tožilec ga je obtožil dveh prestopkov: žaljenja državnega organa, ki ga je s pretnjo ovrl, da bi izvršil službeni posel. A. se je zagovarjal z razburjenostjo. Dejanje je priznal. Bil je obsojen na 2 meseca zapora in 500 lir denarne kazni, ki se v primeru neizterljivosti izpremeni v 31 dni zapora, pogojno za dobo 2 let. Obtoženec doslej ni bil kaznovan.

Drzna mlada tatica

Idrijčanka Milena je izučena kuharica. Ker je privlačne zunanjosti ki jo skrbno neguje, ima vse pogoje za pošteno življenje, ki bi mu ne bilo najslabše postlano. Razmere in čas so tudi njo zagrabile v svoj vrtinec in ji pretjo zaradi njene neodpornosti, da jo bodo neusmiljeno uničile. Pred dvema letoma, v začetku najlepših dekliških let se je prepustila lahkotnemu uživanju in padala vedno globlje. Zaradi tatvine so jo poslali za dve leti v poboljševalnico v Bologni.

Konec lanskega leta se ji je posrečilo pobegniti iz poboljševalnice in odnesti s seboj 100 lir. Znesek ji je zadostoval, da se je pripeljala domov. Ker se v Idriji ni počutila varno, se je umaknila v Ljubljano. Tu je imela srečo. Dobila je službo pri dobri družini. Bila je na najboljši poti, da se poboljša. Kmalu so jo zopet napadle skušnjave, ki jim je hitro podlegla. Sedmi dan je odšla ne da bi se poslovila in ne da bi komu povedala da namerava za vedno oditi. Ši pa ni praznih rok, kakor je prišla. Nabrala si je oblek, zlatnine, perila in denarja za okoli 25 000 lir. Hotela se je popolnoma obleči in to ji je uspelo. Zadovoljila pa se ni samo s preprostimi oblekami. Ukradla je svoji delodajalki celo krznen plašč, ki je danes vreden 15 000 lir.

Njena tatinska pustolovščina je bila kmalu prekrižana. Mileno so našli še v Ljubljani, ko je imela pri sebi vse ukradene stvari razen denarja okoli 3500 lir. Kam je denar dala ni hotela pojasniti niti na razpravi. Sodnik jo je spoznal za krivo po § 314., 1, 2 kaz. zak. in jo obsodil na 10 mesecev strogega zapora. Oškodovanki mora plačati 3498 lir. Obtoženka se je s sodbo zadovoljila.

Zimska pomoč

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli:

Gospodična Greti Vanisch je poslala svojo sliko Marije z Jezusom v zahvalo odboru Zimske pomoči, naj sliko proda in denar razdeli najpotrebnejšim. Slika je na ogled v izložbi Ljudske knjigarne. Ponudbe cen pošljite, prosimo, odboru Zimske pomoči.

Hišni lastniki oziroma njihovi zastopniki in pooblaščenci v Ljubljani se ponovno opozarjajo na člen 6 naredbe gospoda prezidenta pokrajinske uprave (Služb. list z dne 22. XII. 1943. št. 57/102). Po tej naredbi morajo vsi imetniki stanovanj, v katerih prebiva manj oseb, kakor je sob — za sobe se štejejo tudi kabineti in poseslke sobe, ne pa poslovne sobe — plačati za Zimsko pomoč enkratni prispevek 2% celoletne kosmate najemnine, oziroma po davčnem oblastvu ugotovljene najemne vrednosti. — Hišni lastniki oziroma njihovi zastopniki in pooblaščenci, ki še ni o tega storili, naj takoj zberejo od prizadetih imetnikov stanovanj te prispevke ter čimprej oddajo s seznamom plačnikov Zimski pomoči, Puccinijeva ulica 9/I, da se izognejo posledicam, ki jih predvideva člen 7 citirane naredbe.

Za informacije glede »Zimske pomoči« kličite: 47-71 (int. 44)! Prostori »Zimske pomoči« so v Puccinijevi ulici 9/I levo. Denarne prispevke pošiljajte po čekovnih položnicah na »Pokrajinski podporni zavod — Zimska pomoč — ček. rač. 16 580«!

KUPIMO skladiščne štelaže

za večje skladiščne prostore. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«.

DRUŽABNIKA

tihega k dobroidočemu podjetju z 100.000 L. IŠČEM TAKOJ. Dopis na ogl. odd. Jutra pod »100.000«.

MALI OGLASI

Službe išče

ZAČETNICA z nekaj prakse, želi mesto instrumentarke v zobozdravniški praksi. Ponudbe pod »Malijva« na oglasni oddelek »Jutra«. 1348-1

Službo dobe

FRIZERKO dobro delavko, sprejmem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj 79«. 1379-1a

DEKLE za v kuhinjo, sprejmem, po možnosti staro nad 25 let. Gostilna Sv. Jakoba trg 5. 1384-1a

KUHARICO ki bi opravljala tudi vsa hišna dela, sprejmem k 3-članski družini. Lir na dobra, plača 400 lir. Nastop po dogovoru. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1387-1a

DEKLE pridno in pošteno, sprejmem za vsa hišna dela k dvema starejšima osebama. Kodeljevo, Povšetova 72. 1368-1a

KNJIGOVODJO ali knjigovodkinjo z znanjem nemščine in italijanščine, išče večje lesno podjetje na deželi. Nastop službe takoj ali 1. februarja. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Dobra plača«. 1366-1a

POSTREŽNICO za parkrat tedensko — dopoldne ali popoldne, išče Sušin, Šiška, Jesenkova ulica 4. 1346-1a

FRIZERKO sprejmem v stalno službo, plača po dogovoru. Salon Dežan Anton, Ciril-Metodova 69a. 1376-1a

SLUŽKINJO z dobro plačo, sprejme takoj solidna gostilna v središču mesta. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1374-1a

Vajenci(ke)

DEKLE z malo maturo, se želi učiti v manufakturni ali modni trgovini. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »V jenka«. 1361-44

VAJENCA za čevljarko obrt, s takojšnjim plačilom sprejme takoj Kržišnik, Trtinova ulica 7. 1359-44

Prodam

SPALNICE, JEDILNICE, ... kupite pri mizarstvu »Štigl«. Ogled vsak torek, četrtek in nedeljo od 3 do 5. v ... 72. 941-6

PIANINO odlične mehanika, ugodno prodam. Naslov pove og. odd. Jutra. — Ogled od 10 naprej. 1378-6

JABOLKA dobite na odrezke »J-4« v Mestrovi ulici 10. 1332-6

RADIO APARAT 4+1, znamke Philips, v dobrem stanju, prodam. Predovičeva ul. 40, vis. pritličje, levo. 1381-6

ŠIVALNI STROJ pogrezljiv, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1388-6

ŠIVALNI STROJ nov, pogrezljiv, znamke Bobbin, prodam. — Na ogled pri tvrdki Ivan Jax in sin, Tyrševa 31. 1390-6

ČRNE ŠKORNJE št. 41 in najlon orjaka njo, težko 6 kg, prodam. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 1351-6

ZLATE UHANE dragocene, proda L..., Sv. Marka ulica št. 27. 1369-6

OTROŠKO POSTELJICO dobro ohranjeno, prodam — Središka 2. 1326

MARENGO OBLEKO novo in temnosivo suknjo, za vsako postavo, ugodno prodam. Trnovski pristan 18/I. 1363-6

PLETILKE PALICE (postav sulčarko) prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 1347-6

PAR KOLESAR KOMATOV divan, gramofon, električno peč in moške hlače proda Kolak Franc, Tabor 13, nasproti cerkve. Sreda ... 1066

SMYRNA PREPROGO 1.25 × 2.25, ročno delo, la volna, prodam. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 1362-6

BLAGO za zimski suknjič prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« pod šifro »Predvojno blago«. 1343-6

Kupim

OTROŠKE VOZIČKE kupuje in prodaja »Promet« nasproti križevniške cerkve. 1045-7

KOŽE ZA KRZNO od domačih in divjih živali kakor tudi boljše krzno, krznene plašče, jopice, lisičje boe itd. dobro ohranjeno kupuje krznarstvo **Rot**, Mestni trg. J-317-M

MAČJE KOŽE zimske kupuje krznarstvo Rot, Mestni trg. J-341-7

NAHRBTNIK in nem. slovarja, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Badač Prt...nar«. 1385-7

DAMSKE ČEVLJE nizke, z nizko peto, št. 39, kupim. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Malo rabljene«. 1356-7

PLINSKI ŠTEDILNIK na 3 plamena, po možnosti z napravo za pečenje, kupim. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 1377-7

STOJEČO BLAGAJNO srednje velikosti in novejše oblike, kupim. — Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 1358-7

RADIO kupim brez posredovalca. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra«. 1321-7

SREBRNE PREDMETE srebrn denar in razne dragocenosti kupim po najvišji dnevni ceni. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Srebro«. 798-7

ELEKTROMOTOR enofazen, zaprte izvedbe 0.3 do 0.5 PS, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nujno«. 1344-7

JARČKO golovratko kupim. Ponudbe z navedbo nepretirane cene na ogl. odd. Jutra pod »Golovratka«. 1370-7

V najem

SKLADIŠČE veliko, suho, parketirano, v sredini Ljubljane, takoj oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1377-17

Posest

PRODAM: dve trinadstropni novi hiši v središču in tik središča; hišo, novo, dvonadstropno, event. tudi polovico; pritlično hišo ob Celovški cesti; delavniško poslopje s 600 kv. m zemljišča, v središču; dve delavniški poslopji s 1200 kv. m zemljišča, v središču, parcele v vseh delih mesta, zemljišče 20 in 10 tisoč kv. m znotraj bloka. Realitetna pisarna Zajec Andrej, Tavčarjeva ulica 10. 1289-20

KOMPANJONA(-KO) z 250—300.000, išče večje staro podjetje v sredini mesta, s 35 nastavljenci. Čisti zaslužek 25 000 mesečno. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »100% sigurnost«. 1375-20

ZAHVALA

Javno se zahvaljujemo g. primariju dr. BLUMAUERJU šefu kirurgičnega oddelka, za uspešno izvršeno težko operacijo na naši mami RADIČNIK HELENI, stari 67 let ter jo rešil smrti. Obenem se zahvaljujemo čč. sestram za vso nego in skrb.

Hvaležne HČERE

MIŠI, PODGANE in ščurke, zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska u. 1. 1353-6

MOŠKE GOJZERJE št. 41, prodam. Vprašati v trgovini Levstek, Poljanska c. 15. 1349-6

MOŠKO OBLEKO temno plavo in damsko zapestno uro, prodam. Ogled od 12. do 14. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1354-6

KLAV. HARMONIKO 80 basov, črno, z registrom, skoraj novo, zadnji model, ugodno prodam. Poljanski nasip 32, I. nadstr. 1355-6

KLAVIR dobro ohranjen, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1371-6

IŠČEJO se DELAVCI

za gradnjo železnice

v Ljubljanski pokrajini. — Prijave sprejema Borza dela v Ljubljani.

Sobe išče

IŠČEMO VEČ SOB za pisarno (3—4 so ne stanovanje), v centru mesta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pisarniški prostori«. 1389-23a

1—2 SOBI opremljeni ali prazni, v strogem centru, iščem. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod znako »Strogo separirano«. 1367-23a

PRAZNO SOBO v centru mesta išče gospod za takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod »Za stalno«. 1345-23a

Ženitve

SEM SREDNJIH LET v dobri stalni službi, tebi se rad poročil — nji, raje s kakšno vdovo al ločenko, z nekaj gotovine. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Harmonija 73«. 1373-25

Razno

HARMONIKARSKI TEČAJ ZA MLADINO Starše vabimo, da vpišejo svoje otroke od 6 let dalje v ta tečaj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 1383-37

DENARNICO s 200 liram, 100 RM in dovolilnico čez blok sem izgubila 17. t. m. v tramvaju pri V.-cu. — Najditelj naj RM in dovolilnico vrne v upravi Jutra. Lire pa obdrži. 1386-37

POHIŠTVO izdelujem po naročilu. Predelujem oprave in izvršujem vsa popravila. — Josip Zorman, Brez 14. 1365-37

V PRESKRBOVALNEM URADU ali Zadružni klet, sem izgubil denarnico z vsebino 1.150 lir in osebno legitimacijo. — Poštenega najditelja prosim, da odda denarnico proti nagradi v oglasnem oddelku »Jutra«. 1372-37

IZGUBILA SEM od Mestnega doma po Hribarjevem nabrežju do Čevljarskega mostu črn muf. Najditelja prosim, da ga vrne proti primerni nagradi v oglas. oddelku »Jutra«. 1360-37

IZGUBILA SEM včeraj dopoldne v tramvaju iz Most do Mestnega doma črno listnico z nekaj denarja in dokumenti. Najditelja prosim, da mi jih vrne na oglas. oddelek »Jutra«. 1361-37

KATERA samostojna doma, bi nudila boljšemu gospodu domačo hrano? Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Nezbirčen«. 1341-37

Umrla nam je naša ljubljena mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Marija Erbežnik

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, dne 19. t. m. ob pol 4. uri popoldne z Žal, kapele sv. Jožefa, k Sv. Križu

Ljubljana, Maribor, dne 17. januarja 1944.

Žalujoči: sinova: Robert, Fredi; hčere: Lenica, Ema, Marjanca; sestra Slava in ostalo sorodstvo

---

Po dolgotrajni mučni bolezni me je za vedno zapustil moj nadvse ljubljeni oče, gospod

Leopold Puhar

arhivar Higijenskega zavoda v pokoju

Zemske ostanke dragega pokojnika bomo položili k večnemu počitku dne 19. januarja ob 3., iz kapelice sv. Antona na Žalah, k Sv. Križu.

Ljubljana, 18. januarja 1944.

ŽALUJOČI OSTALI

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

KINO UNION Telefon 22-21

Zanimiva usoda zakona današnjih dni

Priljubljeni svet

Brigite Horney, Willy Fritsch, Paul Dahlke itd.

Predstave ob delavnikih: ob 15.30 in 17.30 uri.

KINO MATICA Telefon 22-41

Višek letošnje filmske sezone! Velefilm v barvah o neverjetnih pustolovščinah slovitega barona Münchhausena .. — Najdovršenejše delo v Agfakoloru. Velezanimivo dejanje, odlični igralci, prekrasne naravne barve

Lažnivi Kljukec

Igralci: **Hans Albers, Brigita Horney, Ilse Werner, Hans Brausewetter** itd. Radi izredne dolžine filma predstave ob delavnikih ob **14.30** in **17.00 uri**

KINO SLOGA Tel. 27-30

Izvanredno delo n e m š k e filmske umetnosti! Dokument življenja in dela največjega ženija **Mozarta** v velefilmu

Kogar bogovi ljubijo

Odlični umetniki: Hans Holt, Winnie Markus, Irene von Meyendorff, Paul Hörbiger. Sodeluje: Dunajska filharmonija, — slavna pevka-koloraturka Erna Berger in drugi. Najlepše melodije iz oper »Figarova svatba«, »Don Juan«, »Čarobna piščal« in »Requiem«. Radi velike dolžine filma predstave ob delavnikih ob 14.30 in 17. uri. V nedeljo ob 10., 14.30 in 17. uri.

Harry Hoff: 8

ZLATA PIJANOST

Kriminalni roman

»Emilio je bil zvečer največ tu v lokalu?«

»Skoraj vsak večer. Kar naprej je ljubosumno pazil na Odowaldovo Marijo.«

»In so se časih dogajali nastopi?«

»Kako mislite?«

»Nu — tako pač — ljubosumni prizori.«

»Ne. Kakor sem že prej omenil, se dekleta še pogledati niso upali, kadar je bil Emilio tu.«

»Ali je ostajal tudi podnevi v njeni bližini?«

»Pospravljala mu je kolibo in kuhala zanj. A ta čas je bil pač le malokdaj doma, kajti delal je neugnano, tako da je bil zvečer zmerom ves upehan.«

»Pa je njen oče kaj vedel o razmerju?«

»Vedel je — in najbrže upal, da se Emilio nekega dne poroči z Marijo. To bi se bilo pač tudi kmalu zgodilo, da ga ni nenadoma zadela ta žalostna usoda.«

»Na kaj opirate to domnevo, cavalheiro?«

»Senhor Emilio je bil računajoč človek. Zadal si je bil določen cilj — kakor mnogi izmed tukajšnjih prebivalcev. Hotel je nabrati neko množino zlata in se nato vrniti v omikani svet med mestne ljudi. Ta čas po njegovih lastnih izjavah ni bil več daleč.«

»Kje je hranil svoje zlate zaklade, kar jih je bil doslej našel?«

»Najbrže jih je lajal v shranilo bratu, in senhor Felipe je od časa do časa pošiljal večje množine zlata v Cuvabo.«

Braun je nekaj trenutkov molčal in zamišljeno gledal pred se. Nato je pripomnil: »Zelo dragoceno je zame, da sem zvedel od vas to in ono o umorjenčevem značaju in njegovih navadah. Zdaj vsaj ne tavam več docela v temi in imam nekaj točk, po katerih se lahko razgledujem. — A čudno je vendarle, da ni tu nihče slišal strela, ko je počil na dvorišču.«

»Prav nič čudno ni,« je rekel Torney; »v baru je bilo namreč zelo glasno. Gramofon je igral, in k temu so še peli, če je krulienje naših dedcev vobče vredno, da ga imenujem petje.«

»To je seveda nekaj drugega. — A nocoj je nekam čudno tiho.«

»Da, ker so ljudje še vedno pod vtisom umora, dogodka, ki je kakor bomba udaril med nas. Navadni pretepi in prepiri nam niso nič novega, zlasti pri igri. A takšno podlo, zavratno dejanje se pač ne bi bilo zdelo nikomur mogoče, zlasti ker smo živeli doslej v veri, da smo tu obdani od — nu, denimo, robatih, a vendarle poštenih in spodobnih ljudi. Kajti prav za to si je senhor Barreto zmerom največ prizadeval, in jaz sem ga na vso moč podpiral pri tem. Zato ste tudi lahko prepričani, da boste našli pri svojem poizvedovanju neomejeno podporo mož, ki so tu. Morda bi bilo prikladno, če bi se obrnili do naših ljudi z majhnim nagovorom.«

Braunu se je zdel Torneyev nasvet tako pameten, da mu je precej ustregel. Vstal je in nekajkrat potrkal s ključem ob kozarec.

Ostali gostje, ki so se dotlej pritajeno pomenkovali med seboj so takoj utihnili. Vsi so napeto uprli oči v komisarja.

»Cavalheiros!« je pričel, »vsi veste, kakšno nizkotno dejanje se je zgodilo predsnočnjim na dvorišču te hiše. Gotovo vam je tudi že znano, da so me poklicali, naj razjasnim umor. Pravkar slišim, da ste mi najbrže vsi pripravljeni pomagati pri tej nalogi. To me veseli in navdaja s hvaležnostjo, obenem pa tudi s trdnim zaupanjem, da se bo kmalu posrečilo predati morilca kaznujoči pravici.

Če je kdo izmed vas opazil kaj takega, kar se mu zdi sumljivo, ga prosim, naj pride k meni in mi pove. Vsak se lahko zanese da bom obravnaval njegove podatke kot strogo zaupne. Naprej pa prosim tiste gospode, ki so bili na večer dejanja tu navzočni, naj mi javijo svoja imena. Treba vam jih je samo napisati na listke, ki jih bom dal pobrati.«

Braun je povedal še to in ono zastran umora. Med govorom so mu oči ves čas strogo in opazujoče begale po možeh. Vsi so ga napeto in z zanimanjem poslušali. Tisti, ki so mu prej kazali hrbet, so se zdaj obračali proti njemu. Samo eden je — kakor je Braun menil — izbegaval njegove oči. Ta človek je sedel nedaleč od njega, se živčno poigraval s prsti in gledal v tla. Imel je zašiljen, mršav obraz in prekanjene črte.

Kasneje je komisar nezavzetno povpraševal po tem človeku. Ime mu je bilo Bento Mendas in spadal je k tistim, ki niso iskali zlata na hribu, temveč so ga izpirali iz rečnega peska.

*

Tisto noč, ko se je jutro že bližalo, je zbudilo Barretovega slugo, mulata Tobija, glasno trkanje na vrata. Ko je odpri, je stal pred njim Indijanec, ki je z vsemi znamenji silnega razburjenja takoj začel žlobudrati.

Tobija Indijančevega jezika ni razumel, a z znamenji mu je velel naj počaka, in stopil budit gospodarja. Barreto, ki tudi ni bil zmožen bakairščine, a je po Indijančevem vedenju takoj spoznal, da se je moralo zgoditi nekaj posebnega, je poslal po tolmača, s čigar pomočjo sta se nazadnje vendarle sporazumela.

»Velika nesreča se zgoditi,« je pravil Indijanec, »može pobiti. Samo eden še živ. Karavana prositi ,Veliko pero' prositi za varstvo. ,Veliko pero' poslati trideset mož. Jaz teči naprej.«

Skratka, iz njegovega pripovedovanja ni bilo moči posneti nič pametnega. Tolmač je le po malem in s težavo spravljal podrobnosti iz njega. Iz teh je izhajalo nekako tole.

Ob poti proti Cuyabi, pri ,belem kamnu' — totemu, ki so ga bili Bakairci postavili na tistem kraju — je bilo več Bakaircev na novo našlo razbito volovsko telego, pred katero je ležala v svoji krvi trojica mrtvih mož. Eden izmed njih, ki še ni bil mrtev in se je čez precej časa spet zavedel, je izpovedal, da so imeli v vozu dva moža, ki sta bila izgnana iz Serre Ouro. On, ranjenec, jima je bil kot redar dodeljen za spremstvo. Mrtveci sta bila njegov tovariš in voznik telege. Nesreča se je bila zgodila ponoči med počitkom. Izgnancema v vozu se je bilo očitno posrečilo, da sta se osvobodila. Potem sta bila padla po varuhih, ki so spali, nič hudega ne sluteč, in jih hladnokrvno pobila. Ta čas, ko so se Indijanci še ukvarjali s hudo ranjenim redarjem, ki se je le z znamenji za silo sporazumeval z njimi, je prišla iz nasprotne smeri — kajti med tem se je bilo zdanilo — karavana iz Cuyabe. Ko je njen vodja zvedel o dogodku, si je izprosil od Indijancev spremstvo, ki mu ga je ,Veliko pero', njih poglavar, tudi dovolil. S tem spremstvom, sestoječim iz trídesetorice mladih mož, je bila karavana, ki je opravljala redno tovorno zvezo med Cuyabo in Serro Ouro, na poti semkaj.

»In tebe so poslali kot brzega sla naprej, da nas obvestiš?« je vprašal tolmač.

Indijanec je prikimal, rekoč, da je najboljši tekač svojega rodu. Dejal je, da dospe karavana bržkone šele ponoči ali jutri zjutraj. Barreto si je delal med njegovim poročilom zapiske. Do »belega kamna« je bilo, kakor je vedel, tri ali štiri dni hoda. Pred tednom dni je bila volovska telega zapustila Serro Ouro. Indijančevi podatki so bili očitno pravilni.

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič